003433

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

Nr. 39 (40) TORONTO, Ontario, 1950 m. RUGSĖJO (September) mėn. 28 d. Kaina 10 c.

The Lights of Homeland
Lithuanian Weekly
Published by Lithuanian R. C. Society of Canada.
Authorized as Second Class Mail Post Office Department, Ottawa

SAVAITRAŠTIS
Leidžia Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija
941 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada

Rimtas žingsnis pirmyn

Kanados lietuviškosios bendruomenės sąmoningoji dalis jau antri metai laukia, kada gi pagaliau išbrisime iš organizacinės painiavos, kada baigsime bendruomenės krašto organų sudarymo užsimojimus. Kad tai būtinas reikalas, šiandien jau gal niekas neabejoja. Tiek reikalų, o kas imtųsi juos tvarkyti nėra. Nėra nei kas rūpintųsi taip aktualėjančiais lietuviškos bylos kėlimo bei informacijos reikalais, nei kas rūpintųsi tremtyje vargstančiais broliais, nei čionykščio gyvenimo — ypač kultūrinio — organizavimu, nei pagaliau į kokią bėdą patekusiu lietuviu. Štai pav., prieš keletą savaičių į Quebec atvykusių ir ten įklimpusių pabaltiečių tarpe yra ir lietuvių. O kas jais pasirūpino? Niekas. Nes nėra tokio organo.

Jau antri metai visokie platesnio masto užsimojimai atidedami, kad tik nebūtų pažeista laukiamųjų organų dirva, kad tik nekiltų dėl to kokių nesusipratimų. Gyvenimas nelaukia. Jis iškelia vis naujų reikalų.

"Provincijos" — atskiros lietuvių kolonijos, berods jau visos persitvarkė į apylinkes, atseit sukūrė visus apjungiančius organus, kaikurios organizacijos suspendavo savo skyrių veiklą, rado nors laikiną sugyvenimo formą ir laukia. Kaikurios kolonijos jau ir lietuvių registraciją pravedė ir nebežino, ką toliau daryti.

Nepamirškim, kad šitoks laukimas, sustojimas pusiaukelėje yra labai nenaudingas, ypač atskirų kolonijų rimčiai. Esamoji struktūra ne visur yra pripažįstama visiškai natūralia. Ji daug kur tik dėl aukštesnio tikslo, ramybės labui, tepripažinta, o kai susidaro įspūdžio, kad ji virsta nuolatine, kad Apyl. LO K-tai, vietoj rūpinęsi organizacinių reikalų aptvarkymu, ima "valdyti", tikriau, yra priversti nuolatiniais organais pasidaryti, atsiranda pavojaus, kad į krūvą suvestos organizacijos gali vėl pradėti atskirai veikti. O tai būtų nenaudinga.

Kaikuriose kolonijose jau girdėjosi noro maištauti prieš centrinį LOK, jam nesiskardenant, patiems sava iniciatyva baigti susitvarkymą. Žinoma, tai bloga išeitis, nedaug geresnė už nedarymą nieko, nes gresia viso tvarkingo darbo sutrikdymais, tačiau jų karščiavimasis, gal būt, išplaukia iš vietos sąlygų, kurios negali būti nebojamos.

Visa tai jau senai daug kam piršo mintį, kad čia kažkas ne visai tvarkoje su Centriniu LOK, apie kurio veiklą visą vasarą nebuvo girdėti nieko. Bet pasibaigusi vasara, matyt, ir jo darbo galimybes pagerino ir štai mes sužinome malonų faktą, kad Kanados Lietuvių Bendruonės krašto statutas jau priimtas. Tiesa, jis dar daug ko neišsprendžia, svarbiausia neišsprendžia tų klausimų, dėl kurių pats LOK nesutaria, tačiau tai jau didelis žingsnis pirmyn. Dėl to tenka pasidžiaugti.

Reikia manyti, kad atgaivinęs savo veiklą Centrinis LOK toliau veiks energingiau ir netrukus mes sulauksime dar trūkstamų dalykų — rinkiminių taisyklių ir krašto padalinimo į apygardas. Periferijai tai vienš svarbiausių reikalų. Šiuo organizavimosi metu net svarbesni už statutą, nes Krašto Statutas vistiek yra PLB Laikinųjų Santvarkos nuostatų rėmuose, o tie visiems yra žinomi. Periferijai gi tuo tarpu yra aktualūs praktiški organizavimosi klausimai, kurių neišsprendžia statutas, bet išspręs rinkiminės taisyklės, nes kaikurios apylinkės jau tariais tam beveik pasiruošę.

Ajrodo, kad nerimas ir susirūpinimas bent kuriam laikui turėtų atslūgti. Reikia tikėtis, kad nebus pasikarščiuota ir nebus padaryta žygių, kuriuos vėliau tektų atitaisinėti ar lopyti. Atsiminkim, kad visada yra geriau du kartus atmatuoti, o vieną kartą atpiauti.

Reikėtų dar priminti, kad Centriniam LOK pritiktų paskelbti aiškesnių nurodymų lietuvių registracijos reikalu. Dabar tai atliekama nevienodai. Vienur lietuviai registruojami visi iki vieno, nežiūrint nusistatymo, o kitur tenkinamasi tais, kurie patys ateina užsiregistruoti. Dėl to nevienodumo vėliau gali būti nesusipratimų bei priekaištų. O dabar visai nesunku būtų užbėgti tam už akių.

Ruošiasi minėti Lietuvos krikšto 700 m. sukaktį

1951 m. sueina 700 metų nuo karaliaus Mindaugo krikšto, t. y. nuo pirmojo užsimojimo Lietuvą prijungti prie krikščioniškojo pasaulio. Lietuvių Kultūros Institutas Bostone yra sudaręs specialią komisiją, kuri sukakties minėjimo reikalą iškels Lietuvių Katalikų Kongrese Pittsburge. Komisija laukia iš visuomenės siūlymų ir prašo juos siųsti per "Darbininko" redakciją: 366 W. Broadway, So. Boston, Mass., USA.

Konstitucinė konferencija

Jau sausio mėnesį iškeltas reikalas pakeisti Kanados konstitucinius nuostatus ta prasme, kad D. Britanijos parlamentui priklausančios teisės būtų perduotos Otavos parlamentui, pagaliau pradėtas svarstyti vad. konstitucinėje konferencijoje Quebece, prasidėjusioje rugsėjo 26 d. Čia svarbiausias dalykas, kad kartu nebūtų pažeistos provincijų teisės, garantuotos vad. Britų Šiaurės Amerikos akto. Čia nesukelia abejonių, pav., Quebeco provincijos prancūzų kalbos teisės, bet komplikuotas yra klausimas, kaip suderinti provincijoms garantuotą teisę leisti įstatymus apie piliečių gerbūvį ir civilines teises, kai karo meto padėtis jau praeito karo metu įrodė, kad centro valdžia šitų dalykų nepalietusi negali išsiversti. Be to, kaikurios provincijos norėtų gauti teisių į Aukščiausiąjį Teismą, kuris yra aukščiausia apeliacinė institucija visai Kanadai.

Kanada plečia karo laivyną

Rugsėjo 22 d. Kanados vyriausybė paskelbė sudariusi naujų sutarčių pastatyti karo laivų už $43.250.000. Tuo būdu naujų laivų statybai bus išleista viso $71.500.000. Iš naujųjų užsakymų didžioji dalis, net $32.000.000, yra skiriami pastatymui 4 naujų povandeninių laivų naikintojų. Jų po vieną pastatys atskiros firmos. Bent 10 firmų statys minų svaidytojus, kurių kiekvienas kaštuoja po $925.000. Likusioji suma yra skiriama pastatyti 4 sargybinams "vartininkams", skirtiems saugoti uostų angas nuo povandeninių laivų įsiveržimo, kurių kiekvienas kainoja po $500.000.

Šiais užsakymais programa dar nebaigiama. Yra užplanuota pastatyti dar 3 povandeninių laivų naikintojus, 1 ledlaužį, 4 minų svaidytojus ir 1 vartininką.

OTAVA. — [illegible] paruoštas įstatymas, kad specialiosios brigados kariams būtų pripažintos pensijos ir garantijos, kad po tarnybos galės atgauti savąsias tarnybas.

— OTAVA. — Kanados jūrų eskadra dalyvauja D. Britanijos manevruose.

Vokietija jau džiugauja

Trijų didžiųjų nutarimas, kad Vokietios užpuolimas bus laikomas sąjungininkų užpuolimu ir kad netrukus bus panaikintas karo stovis su Vokietija, Vakarų Vokietiją užliejo džiaugsmo banga. Kancleris Adenaueris pareiškė ,kad tai vokiečių esminių lūkesčių išsipildymas. Tai esąs visai naujai skambąs vakariečių balsas. Deklaracijoje džiuginąs dalykas esąs ne tik esminis nutarimas, bet ir visa dvasia bei išsireiškimai. Visa tai rodą pradžią naujos eros santykiuose Vokietijos su vakariečiais. Ypač džiuginantis esąs vakariečių įsipareigojimas ginti Vokietiją, kaip ir savą žemę.

Adenaueris patenkintas, kad Vokietija pasidarys šeimininkė savame krašte, kad jis jau turės užsienių reikalų ministerį ir pats juo bus. Jo vyriausybė pasiruošusi suorganizuoti 40.000 policijos, kuri bus apginkluota kaip Rytų Vokietijos zonos milicija.

Vokietija liks be okupacinės kontrolės ir galės viduje laisvai tvarkytis, o aukštieji komisarai liks maždaug ambasadoriais.

Adenaueris jau pareiškė, kad iš valdžios įstaigų būsią pašalinti komunistai ir kraštutinieji dešinieji.

Šeštadienio vakare iš Bonnos buvo pranešta, kad Vokietija sutinka prisiimti prieškarines skolas, o alijantai jau pasiruošę panaikinti okupacinius varžtus. Jau esą sutarta, kad būsią panaikinti visi varžtai, būsią sukurti vokiški saugumo organai, vokiškos diplomatinės atstovybės ir Vak. Vokiečių respublika įjungta į laisvųjų tautų bendruomenę. Su kancleriu Adenaueriu visus tuo sreikalus aptarė bei aiškinosi Prancūzų aukštasis komisaras Francois-Poncet. Jis taip pat pranešė, kad visos trys valstybės Londone tariasi dėl būdų bei kelių, kaip Naujorke padarytą nutarmią vykdyti. Svarbiausia esą du klausimai, būtent, kuriuo būdu Vokietija turi būti paremta ekonomiškai ir kaip ji gali bendradarbiauti parūpinant gerybių bei medžiagų Vakarų Europos gynimo organizavimo reikalui.

Vokiečių opozicijos vadas Schumacheris šiomis dienomis pareiškė, kad vakariečiai turį savo kariuomenęs siųsti į Vokietiją ir ją ten apmokyti.

Pasiruošimai "taikai išlaikyti"

Bilijonus tuojaus pradės vartoti

Jau dang kartų minėtas 17 bilijonų dolerių įstatymas apsiginklavimui ir kitų kraštų apginklavimui rugsėjo 22 d. senato priimtas ir pasiųstas pasirašyti prezidentui. Iš tos sumos 4 bil. dol. skiriami kitiems kraštams paremti, o $11.736.000.000 paskirtyti taip: armijai $3.166.000.000, laivynui — $3.734.000.000, aviacijai — $4.560.000.000. Atominiams tyrimams paskirta $260.000.000. Tarp kitų pozicijų paskirta $79.000.000. Voice of Amerika sustiprinti.

JAV nauji mokesčiai

Rugsėjo 22 d. JAV senatas vienbalsiai, o atstovų rūmai 328 balsais prieš 7 priėmė įstatymą padidinantį mokesčius nuo darbo pajamų 12-20%. Įstatymas, prezidento pasirašytas, galios nuo spalio 1 d. Pagal jį bus sudaryta $4.700.000.000. Netrukus bus svarstomas įstatymas, padidinąs verslamonių mokesčius, kuris turės daug milijonų duoti valstybės iždui.

Kontroliuos komunistus

Prezidentas Trumanas abiejų rūmų priimtą įstatymą dėl komunistų kontrolės įvedimo vetavo, kaip nesuderinamą su amerikoniškomis laisvėmis. Atstovų rūmai nenusileido ir be ilgų diskusijų vėl nubalsavo tą patį 286 balsais prieš 48, t.y. net 63 balsais daugiau kaip reikalaujami du trečdaliai. Senate dėl to kilo diskusijos, bet nubalsavo tą patį 57 prieš 10, t.y. du trečdaliu prašoko 12. Įstatymas antrą kartą pasiųstas prezidentui pasirašyti. Nepasirašyti jis jau negali, tad bilius jau įstatymas.

— OTAVA. — Kanada ruošiasi priimti apmokymui 2 svetimas divizijas.

— BUDAPEŠTAS. — Komunistinė valdžia pradėjo areštuoti sudarančius maisto atsargas.

Tragiška klaida

Korėjos pietų fronte britų daliniai rugsėjo 23 d. paprašė JAV aviacijos pagalbos. Prieš lėktuvams atskrendat britai užėmė vieną kalvą, o lėktuvai į ją paleido savo bombų krovinį. Žuvo apie 150 britų.

JAV pareiškė D. Britanijai užuojautą, o britų brigada tuojaus buvo aprūpinta radio siųstuvais.

SAVAITĖS APŽVALGA

Europa pirmoje vietoje

Gen. Marshallio grįžimas į politinę veiklą rodo, kad JAV savo dėmesį sukoncentruoja į Europą. Marshallio nuomone, JAV negali savo militarinės ir ekonominės jėgos blaškyti po visą pasaulį. Ją reikia kondensuoti pavojingiausiame taške, kuris šiuo metu, be abejo, yra Europa. Čia randasi daug sunkiosios pramonės fabrikų ir aukštai kvalifikuotų darbininkų didelė atsarga. Jeigu V. Europa patektų į sovietų rankas, jos pramonė Sovietų Sąjungai galėtų pastatyti pakankamą kiekį laivų ir lėktuvų net invazijai į JAV. Tuo tarpu dabartinis jėgų balansas Europoje labai lūdnai atrodo. Atlanto pakto tautos Vakarų Europos gynybai tuo tarpu formuoja vos 12 divizijų, kai Sovietų Sąjunga jau dabar vien R. Vokietijoj laiko 27 divizijas, o kur dar jos satelitiniai kraštao. Karo atveju 12 divizijų turėtų stoti prieš 170. Visa laimė, kad sovietai, atrodo, vis dar nėra pakankamai pasiruošę. Palankiausia proga pulti Europą, Stalinui buvo Korėjos karui prasidėjus, bet jis jos neišnaudojo. Pranešimai iš už geležinės uždangos rodo, kad sovietai karštligiškai skuba ginkluotis. Baltijos pakraščiai jau apsaugoti radaro tinklu. Fabrikai perkeliami į pogrindį. Gaminami tūkstančiai priešlėktuvinių patrankų ir turbininių naikintuvų, kurie turės pasitikti amerikiečių bombonešius su atominių bombų kroviniu virš Sovietų Sąjungos teritorijos. Iš satelitinių kraštų rieda vagonai su uraniaus kroviniu. Atominių bombų atsargos auga. Ginklavimosi programą jie baigs 1952 metais.

JAV taip pat nesnaudžia. Vyriausias štabas įsitikinio, kad paskirta 17 bilijonų dolerių "kukli" sumelė toli gražu nepakankama. Spėjama — ginklavimuisi reikės paskirti 50-60 bilijonų dolerių į metus. Už šią sumą JAV sekančių trijų metų laikotarpyje galėtų apginkluoti 25 divizijas, pastatyti 400 karo lanvų ir sukomplektuoti 90-100 naujų aviacijos grupių. Tačiau nežiūrint visų pastangų, vis viena 1952 m. JAV ir Vakarų Europos kraštų ginklavimosi kreivė diagramose pavojingai susikryžiuoja su sovietine. Sovietai tada bus maždaug lygaus pajėgumo.

Tūpčiojimas vietoje nepateisinamas

Dveji metai yra labai trumpas laikotarpis. Reikia veikti greit, negaištant brangaus laiko. Tačiau tai sunkiai klijuojasi. Antai — trijų didžiųjų užsienio reikalų ministerių ir Atlanto Pakto Tautų konferencijose Achesonas užsispyrė apginkluoti V. Vokietiją, norėdamas jos divizijas įtraukti į Jungtinės Europos Kariuomenės skaičių. Tačiau Bevinas ir Schumanas nenori skubėti — V. Vokietijos divizijos jiems baubas. Klausimas atidėtas dviem savaitėm. Tuo tarpu tik pasitenkinta policijos kontingento padidinimu. Reikšmingiausias šių konferencijų nutarimas buvo pareiškimas, kurį mes galėtume pavadinti nauja vakariečių politikos teze: kiekvienas agresijos aktas prieš V. Vokietiją bus laikomas agresijos veiksmu prieš JAV, Didž. Britaniją ir Prancūziją. Tuo norima įspėti sovietus nekartoti Europoje Korėjos epizodo.

Įtempimas Berlyne vėl padidėjo. Tai, atrodo, sovietų reakcija Vakarų nutarimams. Prasidėjo abipusė policininkų medžioklė: vakariečiai suėmė šešis liaudies milicininkus, su ginklais įėjusius į vakarinius Berlyno sektorius. Sovietai, atsilygindami, uždarė į kalėjimą 25 Vakarų Berlyno policininkus, kurie be ginklų požeminiu traukiniu per sovietinę Berlyno zoną grįžo į savo namus. Vakariečiai tada sulaikė 44 liaudies milicininkus, gyvenančius vakarinėje Berlyno dalyje. Sovietai nutraukė elektros srovę vakariniam Berlynui. Esą, jiems nepakanką. Vakarinių sektorių burmistras Reuter neramiai dairosi į Vakarus ir maldauja naujų amerikiečių divizijų: "Kodėl tik sovietai turi mums sakyti — jankiai, važiuokite namo? Juk ir mes jiems galime uždainuoti — eikit po velnių, ivanai!" ...

JAV kovoja dėl JTO egzistencijos

JTO plenumo penktosios sesijos dėmesio centre buvo Kinijos atstovavimo klausimas. Savo laiku sovietai pradėjo boikotuoti JTO, kol nebus įsileistas komunistinės Kinijos atstovas. Indija jau pirmame posėdyje pasiūlė Kinijos postą užleisti komunistinės Kinijos atstovui.

Pasiūlymą plenumas atmetė. Kadangi toks JTO žingsnis galėjo vėl įtempti JT santykius su Sovietų Sąjunga, Kanados atstovas pakišo mintį sudaryti specialų komitetą, susidedantį iš septynių tautų atstovų, kurie tuo nuodugniai išstudijuoti Kinijos atstovavimo problemą. Vadinasi, klausimas paliktas atviru.

Achesonas, norėdamas surasti išeitį Saugumo Tarybai pasiūlė, kad JTO plenumas, kada Saugumo Tarybai gręsia veto, susirinktų 24 valandų laikotarpyje. Tokiu būdu galima padaryti lemiamuosius sprendimus be veto. Šis pasiūlymas vertas didelio dėmesio. Atrodo, JAV nori užbaigti vetavimų gadynę ir JTO padaryti veiksmingu organu. Ta pačia proga

Kanados konfliktas su Lenkija

Komunistinė Lenkija atsisakė įsileisti Kanados naujai paskirtą karo atašė pulk. leit. H. A. Phillips. Kanados vyriausybė nemano skirti kito, bet pranešė Varšuvai, kad į inelaiko būtinu dalyku turėti ten savo karinį atstovą, jei ir Lenkijai nesvarbu jį turėti Kanadoje. Atseit, Kanados vyriausybė pasiūlys jam išvažiuoti. Matyt, bus atsilyginta tuo pačiu, kaip Čekoslovakijai, kuriai ištrėmus aviacijos atašė, Kanada ištremia du Čekoslovakų misijos Otavoje narius.

Lenkijos santykiai su Kanada tempiasi ypač dėl jos reikalavimo grąžinti iždo turtus, į Kanadą atvežtus saugoti karo metu veikusios vyriausybės. Kadangi tie turtai yra ne vyriausybės žinioje, bet privačių įstaigų ir bažnyčių globoje, tai Kanados vyriausybė sakosi nesijaučianti dėl jų atsakinga ir užžinanti ar tie turtai ištikrųjų priklauso valstybei, o gal Lenkijos bažnyčiai. Kanados vyriausybė pasiūlė Lenkijai iškelti bylą dėl tų turtų Kanados teisme ir įrodyti, kad tai jos turtai. Tada būsią grąžinta. Lenkija tuo reikalu nieko nedaro.

Achesonas padarė nemažiau svarbų antrą pasiūlymą — sudaryti tarptautinę JT armiją, kuri ginklu užgniaužtų betkuriame pasaulio taške pradėtą agresiją. Abu šitie siūlymai liečia Sovietų Sąjungą, nes tik jos atstovai praktikuoja veto ir svetimomis rankomis žarsto agresijos žarijas. Višinskio reagavimas buvo pagrįstas senais argumentais. Jis vėl pareikalavo sudaryti penkių didžiųjų taikos paktą, uždraudžiantį atominių ginklų vartojimą ir sumažinantį vienu trečdaliu penkių didžiųjų ginkluotąsias pajėgas. Tai sena giesmė, kurios pagrindinę meliodiją sudaro komunistinė Stockholmo taikos peticija su milijonais sovietų ir jų agentų surinktų parašų. Abu — Achesono ir Višinskio — siūlymai perduoti komitetams išstudijuoti. Reikia manyti, Višinskis prakiš.

Apskritai šioji sesija žada būti labai audringa. Nuo jos sprendimų priklausys visos JTO likimas. JAV šį kartą nepabijojo dalykus pavadinti tikraisiais vardais. "Visų neramumų šaknys randasi naujajame imperializme, kurį diriguoja Sovietų Sąjungos valdovai" — pareiškė Achesonas. Prie jo pareiškimo galima būtų pridėti porą sakinių iš žinomos komentatorės Dorothy Thompson straipsnio: "Stalinas nėra internacionalistas. Jis yra parasčiausias rusų išsiplėtimo šalininkas, lygiai kaip kad Hitleris siekė vokiečių dominavimo pasaulyje. Komunistų partijas Stalinas padarė paprasčiausiais Rusijos imperializmo instrumentais. Jos savo kraštus turi paversti Rusijos kolonijomis" ... Šnekama realiau.

Nauji vėjai Korėjoje

Amerikiečių išsikėlimas ir kovos Seoulo gatvėse jau pradeda nešti pirmuosius apčiuopiamus rezultatus. Tiesa, amerikiečių daliniai prie Seoulo juda gana pamažu. Buvo laukiama spartesnių laimėjimų. Dabar gi jie net duoda laiko komunistams permesti savo pajėgas į šį kritišką tašką. Tačiau, atkirtus pagrindinį tiekimo kelią, prasidėjo suirutė komunistų fronto linijose Naktongo upės ruože. Amerikiečiai jau spėjo persikelti per upę ir nužygiuoti į vakarus. Į šiaurę nuo Taegu taip pat pasistūmėta, o kartu vykdomi nauji išsikėlimai. Tarp amerikiečių pajėgų, išsikėlusių Seoulo pašonėje ir užėmusių Suwon ir jų kariuomenės, kovojančios Naktong fronto ruože, koridorius susiaurėjo iki 60 mylių. Seoule tebevyksta gatvių kautynės ir vis plečiamas prietiltis užimant naujas vietoves. Kaunamasi miesto centre, bet miestas dar neapsuptas. Pagalbos raudonieji, atrodo, dar nesulaukė ir JTO aviacija nebeaptinka artėjančių kolonų. Jos, matyt, žygiuoja naktimis.

Komunistų kariuomenės padėtis darosi labai kritiška. Ir šiuo metu jie jau tikriausiai šaukiasi Maskvos pagalbos. Tačiau Maskva vis dar tebėra tylintis sfinksas. Komunistinė Kinija, matyt, taipogi nesiryžta avantiūroms.

Politiniai komentatoriai spėja, kad nei Sov. Rusija nei Kinija įsikišti nedrįs, bet manoma, kad jos abi arba viena kuri gali įvesti savo kariuomenę į Š. Korėją, kad JTO kariuomenė sustotų arba pasirodytų užpuolike. Jų tikslas būtų išsaugoti komunistinę Š. Korėją ir Pietų Korėjos sukomunistinimo siekti vėliau kitais keliais.

Antradienį MacArthur štabas jau paskelbė, kad Seoul užimtas, nors kovos tebevyko gatvėse. Gen. Walker pranešė, kad karas jau veik baigtas.

Vyt. Kastytis.

Tėviškės žiburiai

THE LIHGTS OF HOMELAND

SAVAITRAŠTIS

Redaguoja Redakcinis Kolektyvas
Redaktorius Dr. A. Šapoka
Leidžia Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija
Published by Lithuanian R. C. Cultural Society of Canada

Prenumerata Kanadoje $3, JAV — $3 amerikoniški, Australijoje, Pietų Amerikoje ir kitur — $4 amerikoniški, pusei metų — Kanadoje $2, visur kitur $2,50. Atskiras nr. 10 ct.

Adreso pakeitimas 25 ct. (smulkiais pašto ženklais)

941 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada. Telefonas AD. 4265

Malūnai ir tylį vandenys

Te širdis jaučia plakančią širdį,
tegu plaka su ja,
ir parpuolusio šauksmą tegirdi
tolimam kelyje.
Bern. Brazdžionis.

Kartą viename būrelyje tūlo kalbaus svečio buvo užpultas bičiulis nebuvėlis. Jis ir toks, ir šioks, ir dar kitoks. Dar jam tebekalbant, namų šeimininkas mostelėjo ranka ir pasakė:

— Nemalkime kaip malūnai apie nesamčius. Juk jie nė apsiginti negali. Pagaliau, kas iš mūsų nedaro klaidų?!

Tiesos šauklai

Jau nekartą tvirtinta, kad esame Tiesos šauklai. Patys ilgėdamiesi tiesos ir teisybės, turime jaustis įpareigoti kiekvienam sutiktajam apie paniekintą Tiesą kalbėti.

Ta prasme esame ir kovotojai, kovoją dėl savo Tėvynės laisvės. Juk mes, paklausti, ar dėl geresnės duonos į Vakarus pasitraukėme, nesvyruodami atsakome: atvykome kovoti dėl savo Tėvynės laisvės.

Tačiau kariai nuolat lavinami ir pratinami prie vis besikeičiančios karo taktikos. Jei mes esame kariai, kovoją dvasiniais ginklais, taipgi turime auklėtis ir lavintis, nes gyvenimas nestovi vietoje ir žengia į prieki. Atsilikėlius jis sutrina ir palaužia.

Taigi, vadindamiesi Tiesos šaukiais ir kariais, turime kovoti, kad visi būtume geresni žmonės, vertiną laisvę, savarankiškumą, gerą iniciatyvą, pagerbią kito nuomonę, nors ji ir priešinga būtų, nejieška artimo akyje krislo. Turime kovoti dėl idealesnio lietuvio ir kataliko tipo, dėl pilnesnio mūsų tautos žmogaus.

Po tremties vargų turime būti pasirengę grįžti į savo Tėvynę kitokie, nei išėjome: pilnesni, realesni, platesni.

Vėjo malūnai

Gyvendami tremtyje, turime gražių progų stebėti ir mokytis. Turime mokytis ne dėl to, kad esame kitų stebimi. Juk vieno kito laikysena svetimtaučio gali būti apibendrinta kaip būdinga visai lietuvių tautai.

Deja, nekartą savo tarpe turime tikrų vėjo malūnų, kurie nuolat juda kruta ir be perstogės mala. Tie gi, kurie daug kalba, neturi laiko apgalvoti savo minčių ir, lakstydami iš namų į namus, priplepa fantastiškiausių dalykų.

Žinau, palyginti, išsimokslinusį žmogų, baigusį net universitetą, kuris negali nusistovėti kaip gilūs vandenys ir nuolat laksto ir mala. Jis mėgsta vakarais, atsigulęs lovoje, skaityti ir pinigų rodos, turi. Tačiau jis nesiprenumeruoja jokio laikraščio ir kas kelinta diena užbėga kokio "laikraštuko". Koi jam surandi laikraštį, jis jau spėja kelis žmones charakterizuoti. Ir vis piktai, su pašaipa, ultrakritiškai. Jo išvados paremtos labai abejotinomis prielaidomis: pas Joną pastebėjęs nugertą bonką, — matai, koks jis girtuoklis; Petras perdaug šiltai su Ona kalbėjęs, — matai, jis jau vesti nori; Vincą sutikęs beveik patį vidurnaktį, — matai, jis kažin ką slapto planuojąs ar dirbąs...

Vėjo malūnui nesvarbu ar yra brandžių grūdų: vėjas suka sparnus ir jis mala.

Vėjo malūnui nesvarbu, kas tarp jo girnų papuola — laikraštininkas, valdybos iždininkas, choro dirigentas ar jo paties žmona, — jis mala ir nieko nepaiso.

Vėjo malūnas nesitenkina dabarties klausimais, — jis labai vikriai peršoka į praeitį ir sumala į miltus visą buvusią Lietuvos santvarką su jos pareigūnais ir pionieriais. Savo girnas jis suka net svetimtaučių tarpe, nes tada dar daugiau palankaus vėjo.

Vėjo malūnas nepaiso, kokia nauda iš jo malimo. Jis mala, kad maltų, nes sustoti jau negali.

Tylį vandens

Trapistų Ordino vienuolis Tėvas Tomas Merton neseniai parašė knygą apie savo vienuoliją ir tą knygą pavadino "Tylinčiais vandenimis".

Kaip žinome, Trapistų Ordinas turi labai griežtą regulą: jam priklausą vienuoliai turi ilgai melstis, kontempliuoti, pasninkauti, fiziškai dirbti ir visų pirma laikytis tylos.

Nedaug yra žmonių, gyvenančių tylinčių vandenų būdu. Mąstyti, kontempliuoti, susitelkus dirbti ir tylėti, pasirodo, yra sunkiau, nei apie tai galvojama. Lengviau yra atsakyti į bet kokį klausimą be jokio atsakingumo ir dėl to skubiai ir neapgalvotai, nei pirma pagalvoti, susitelkti ir pramatyti įvairias aplinkybes.

Tylus, galvojąs žmogus anaiptol nėra koks "mėmė": jis gerai žino, jog kalba — sidabras, o tyla — auksas. Nevienas mėgsta kalbų žmogų, bet svarbesniu reikalu jis kreipiasi į tylesnį, mąslesnį.

Tylėti gali tas, kurio dvasinis pasaulis turiningas, kuris turi idėjų ir minčių. Ne be prasmės liaudies išmintis tvirtina: tušti indai garsiai skamba. Nepatyli tas, kuris neturi ko veikti, kurio visa išmintis — gyvuose žodžiuose.

Tylus žmogus be reikalo kito neužkabins, neįskaus, nejžeis, neapkalbės. Jis žino, kad kiekvienas gali klysti ir nė vienas nenori, kad jo klaidos būtų būbnais skelbiamos.

Tikrai, pasidairykime bet kokiame pobūvyje, pasiklausykime kalbų, ir greitai žinosime, tarp kokių žmonių atsidūrėme.

Tremtis šalia kalbų, specialybių turi auklėti mus.

Jei kiekvienas atsimintų, jog nedera užsipulti nesamčius, kurie negali atsiginti, nebūtų tiek nesusipratimų.

Naudinga jieškoti kitame gėrio, tobulumo, o ne blogio ir ydų.

J. Kuzmickis.

GEDIMINAS GALVA.

Vokietijos klausimas

Kintanti planai

Po antrojo pasaulinio karo pasirodė daugelis knygų, studijų ir planų, kurie siekė Vokietiją paguldyti Prokrusto lovon. Jos ūkis turėjo būti varžomas, apsiginklavimas prižiūrimas, o sienos apkarpomos. Vokiškasis militarizmas ir junkerių kasta turį būti išrauti su šaknimis, o vakarinė Vokietija perauklėjama demokratinėje dvasioje. Visi šie planai nuėjo vėjais. Prancūzijos užsienio reik. min. Schuman sukuria naują planą — Prancūzijai bendrauti ūkiškai su vakarine Vokietija, o Sovietai, prisidengę taikos šūkiais, ginkluoja rytinę Vokietiją. Sovietai, šioje srityje, yra padarę realių žygių, kai vakariečiai tariasi ir nesutaria. Vokiečiai išmoko brangintis. Konrad Adenauer, ministeris pirmininkas, nurodo vakariečiams būtiną reikalą sustiprinti policiją beni ligi 60.000. Kurt Schumacher, socialdemokratas, tą reikalavimą laiko juokingu. Tačiau juodu sutaria, kad vakariečiai okupantai nusiųstų Vokietijon daugiau kariuomenės ir ginklų.

Anksčiau buvęs totalinis noras vokiečius nuginkluoti dabar tapo visuotiniu įgeidžiu apginkluoti. JAV politinis įgaliotinis vak. Vokietijoje McCloy paskelbė, kad jis esąs pamišęs nuo vokiečių apginklavimo plano. Kalbėti tik apie planą, jei jis neįgyvendinamas, mažiausia, įdomu. Iš anksto galima numanyti, kad tokio plano įgyvendinimas gali ilgai užtrukti ir puoselėti tik svajonę, kurią sovietai gali durtuvu pažeisti.

Istorinis imperatyvas

Per pastaruosius šimtmečius nuolat vyko rungtyniavimas tarp rusų ir vokiečių. Rusai slinko Europon, kai Europos branduolys — Vokietija buvo silpna. Ji rikiavosi į Aziją Vokietijai sustiprėjus. Ši taisyklė nūdien yra reikalinga pataisų, bet ji yra galiojanti.

Istorinė Lietuva atliko didelį uždavinį būdama pylimu vienai ir kitai bangai. Tačiau abi jėgos anuomet siekė vieno tikslo: ją sunaikinti. Tai įvyko 1772-1795 m. Naujas parceliavimas sutartas 1939 m.

Nūdien pati Vokietija yra padalinta. Jos dalis nori panaudoti vakariečiai ir sovietai savo tikslams. Vokiečiai gi žiūri ką gaus iš vienų ar kitų. O tie abieji darė daug klaidų ir vokiečių nepatraukė.

Kai nūdien Vokietija padalyta iškyla milžiniška problema: kovoti broliui prieš brolį. Už ką? Vakariečiai nedaug gali žadėti Sovietai gali daug žadėti, bet nieko netesėti, nes jų rankose vokiškos teritorijos, kuriose vokiečiai išguiti.

Vokiečių politinis pogrindis, kuris ir K. Adenaueriui diktuoja, nenori kartoti Volksturm istorijos. Kaikurie generolai, pav., Guderian, kalba apie vokiečių apginklavimą. Tačiau kiti papildydami jo išvedžiojimą, tuoj prideda: ar mes galime pamiršti vakariečių nužudytus ir dar dabar tebekalinamus generolus? Jei mes liesim kraują antrą kartą siekdami bolševizmą sunaikinti ar jau galima pamiršti mūsų kultūros centrų naikinimų, kai mes pirmą kartą tai hidrai galvas kapojome?

Štai alternatyva, kuri oficialiai nutylima, tačiau dar tebeglūdi kiekvieno vokiečio galvoje. Tiesa, naciams visa kaltė suversta. Dabar visi okupantai sukūrė nacionalizmą, kurio galvosena sutampa su nacionalsocialistiniu. Taip galima išaiškinti ir "Deutschland, Deutschland ueber alles", K. Adenauer atsilankius Berlyne.

Sovietų zonos apginklavimas

Š.m. gegužės 23 d. D. Britanija, JAV ir Prancūzija įteikė notas sovietams dėl nelegalaus apginklavimo rytinės Vokietijos "liaudies milicijos". Toji milicija, kaip notose tvirtinama, turinti kariuomenės pobūdį. Į šias notas vakariečiai nesulaukė sovietų atsakymo. Vietoj to sovietai pradėjo pastangas rytinę Vokietiją apginkluoti.

Rytinės Vokietijos "vyriausybė" atvirai vyrus mobilizuoja, juos apmoko. "Bereitschaften" daliniuose jau esą sutelkta apie 100.000. Pasienyje apmokomus vyrus pridėjus, Rytų Vokietija turės 3-400.000 vyrų. Šis "milicijos" skaičius, ir be sovietų dalinių ir galimos paramos iš gen. Rokosovskio—Lenkijos, taria aiškia kalba.

Toji organizuojama kariuomenė gali gražią dieną pradėti veiksmus, kaip ir Korėjoje. F. D. Roosevelt padarytos klaidos negailestingai keršija. Korėjoje, kurioje ta pati tauta uždaryta į atskirus gardus, jau kraujas liejamas. Tas pats neabejotinai nutiks Vokietijoje ir Austrijoje.

Kai vakariečiai kalba apie vakarinės Vokietijos konsolidavimą, vokiečiai komunistai jau atvirai skelbia: vakarinėje Vokietijoje organizuoti streikus, varyti propagandą neiti į vakariečių organizuojamą kariuomenę, daryti sabotažą visose srityse.

Vakariečiams nūdien ypač tinka vardas pasenusių plepių. Sovietai rytinę Vokietiją apginkluoja ne propagandai, bet ruošiasi žygiui į pairusią V. Europą.

Vakarinis Vokietijos apginklavimas

K. Adenauer pastarasis pareiškimas yra įtikinantis: "Vakarinės Europos apginklavimas, nežiūrint Šiaurinio Atlanto santarvės ir visos eilės sutarčių, yra visai nepatenkinamas. Bundesregierung yra toli minties atkurti Wehrmachtą Tos pat nuomonės yra ir Bundestag ir vokiečių tautos dauguma. Nūdien mes teturime permažą valstybę, kad galėtume patys atsispirti. Jei mums bus pavestas tam tikras uždavinys Europai ginti, mes jį studijuosime ir tik tam tikromis sąlygomis galėsime imtis jį įgyvendinti".

Tame pareiškime jis priduria, kad Europą tegali ginti JAV — dabartinė Romos imperija. Aišku, jis nenurodė kuriam tarpsnyje nūdien yra JAV: Romos imperijos didybės ar žlugimo.

Po to pareiškimo jis pasiūlė principe vakarinė Vokietija galinti dalyvauti kariniame vakarinės Europos gynime. Tas siūlymas sutiktas gana palankiai, nors prieš penkis mėnesius būtų buvęs pavadintas nedovanotinu išsišokimu.

Nūdienis plepėjimas apie taiką, kai Sovietai yra karinėje paruoštyje, yra didelis nesusipratimas. Jei tai daro sovietai — suprantama, nes jie visais manevrais nori laimėti laiko apsiginkluoti. Vakarinė Europa, nors keleri metai, kaip kalba apsiginklavimo temomis, iki šio meto padarė nepaprastai maža. O jai gintis, pirmiausia reikia organizuoti vokiečius. Vokiečiai tegali būti įtraukti į Europos gynybos organizaciją duodant rimtą pagrindą jiems tikėti, kad jie bus paskubomis apginkluoti, paremti ir savo krašte galės atremti sovietų smūgius. Prie šių pažadų dar reikės pridėti politinius, kad atgavus bent kaikurias prarastas sritis. Čia pažadėti lengva, tačiau sunku tęsėti.

Nūdien lengva kalbėti apie vokiečių mobilizavimą ketvirčio, pusės ar viso milijono vyrų. Tačiau nepamirškime, kad amerikiečių pasiūlymas vokiečiams, esantiems darbo kuopose stoti kariuomenėn buvo žymios dalies sutiktas neigiamai. Žinama, juos atleido. Galbūt, jų dalis įsirikiavo į 1,5 mil. bedarbių eiles, tačiau tos "dovanos" nesutiko priimti.

Vakariečių okupacinė pajėga, kuri siekianti ketvirtį milijono, nepasiruošusi gintis tame plačiame bare. Jei tat ir turėtų nutikti, tebūtų tik simboliniu ženklu. Greitos paramos klausimas vargu galėtų būti išspręstas, kaip yra planuojama popieriuose. Korėjos atvejis daug kam praveria akis, tačiau ne optimistine prasme.

Strategiškai vakarinė Vokietija sunkiai ginama, gal išskyrus vakarinį Reiną. Ar ten vakariečiai galėtų ilgai spirtis, jei ir toliau "ginkluosis" tik žodžiais?

Karo ūkis

Vakarinės Vokietijos pramonė galėtų patarnauti apsiginklavimui. Nūdien ji yra suvaržyta. Plieno ten galėtų pagaminti veik dvigubai, kaip nūdien pagal "susitarimą". Laivų, motorų pramonė turėtų būti atpalaiduota nuo varžymų. Ginklų gamyba turėtų būti suorganizuota. Visi šie reikalai turėtų nušluoti varžymus.

Vokiečiai, 1926-28 m., pagrįstai unkštė, kai badmiriavimo metu neturėjo teisės statyti laivų žvejybos reikalams. Vėliau atėjo diriguojantis laikotarpis, kuriame buvo ilgai svyruota demontuoti karo įmones ar jas palikti. Kaikurios įmonės išliko dėl vokiečių darbininkų sveikos nuovokos, bet ne vakariečių išmintingos politikos.

Nūdien vokiečiai dar turi daug ūkiškų varžymų, pav., tegali gaminti tik 4 cilinderių autovežimius. Ar panašūs ūkišku požiūriu neprotingi varžymai gali būti balansuojami vokiškos konkurencijos sąskaiton, kai ateina metas gaminti galinguosius ginklus?

Aišku, kad taip vad. R. Schuman planas įves daug naujenybių vokiečių ūkyje. Jei britai, ūkiškais samprotavimais, į tą planą šnairomis žiūri, prancūzų tauta nuogastauja, spaudos logika neįtikina prancūzų, kurie pakėlė du nepaprastus bandymus. Roger Massip "Le Figaro" skiltyse samprotauja: "Kanclerio K. Adenauer nuogastavimas pasitvirtino. Korėjos įvykiai pakeitė ir mūsų tautos nusiteikimą. Argi gali būti Europa ginama vokiečius išskyrus?". Žinoma, vokiečiai neturi būti labiau apginkluoti už britus ar prancūzus, kurie turi vokiečių kariuom. vadovauti. Apie Wehrmachto atkūrimą negali būti kalbos. Vokiečiai turi būti tiek pajėgūs, kad galėtų atsispirti puolimams Korėjos stiliuje".

Tie samprotavimai kaikur ne tiek nuoseklūs, bet ir nelogiški. Jei JTO ir JAV negali atsispirti sovietų organizuotai 8 milijonų korėjiečių kariuomenei, ką galės padaryti vokiečiai, kai jie jau dabar nepasitiki britų ar prancūzų vadovybei, milijoninei vokiečių, lenkų, čekų, rumunų, vengrų, bulgarų ir sovietų armijai?

"Le Monde", pusiau oficiozas, žymiai logiškesnis: "Pavojus vokiečiams yra pernelyg didelis, kad jie galėtų tūnoti, kaip tat įvyko per pastaruosius penkerius metus. Prancūzija nori padidinti jos karinį pajėgumą, tačiau žino, kad 40 mil. vokiečių negalės ginti visos Šiaurinio Atlanto Santarvės, kuri apima 300 mil. gyventojų".

Kaip organizuoti taiką?

JTO plenumo posėdy Achesonas kvietė sudaryti tarptautines ginkluotas pajėgas, kurios galėtų agresiją sudrausti betkuriame pasaulio kampe. Višinskis išėjo su siūlymu, kad 5 didieji sudarytų taikos paktą, uždraustų atominės bombos gamybą ir karines pajėgas sumažintų trečdaliu. "Didžiausias demokratas", atseit pasaulio ramybę siūlo įvesti didžiųjų diktatūros pagalba. O karo nusikaltėlių skaičių Višinskis papildė naujais vardais: prie Churchill ir F. Dules, išvardintų dar 1947, jis prikergė gen. Omar Bradley, laivyno sekretorių F. P. Mattews, buv. karo sekretorių Johnson ir gen. Mac Arthur.

Achesonas, nurodęs, kad pasaulis trokšta laisvės, nejausti pavojaus užpuolimo, suardymų ir pasibaladojimo naktį į duris. Pavojų sudaręs Sovietų naujasis imperializmas. JAV dabartinei plenumo sesijai numatą eilę svarbių uždavinių: 1. Nutarti, reikalui esant, kai Saugumo Taryba nebegali išspręsti reikalo, šaukti plenumo "pavojaus sesijas". 2. Įvesti Saugumo Tarybos taikos žvalgus, siunčiamus į tas vietas, iš kur ateis žinių apie pavojus. 3. Įkurti tarptautines ginkluotas pajėgas JTO dispozicijoje. 4. Sudaryti komitetą, kuris studijuotų ir padarytų siūlymus JTO dėl pavojingose vietose panaudojimų priemonių. 5. Taikingai išspręsti Formozos klausimą. 6. Ekonominei ir socialinei tarybai rekomenduoti pasirūpinti sugriauto ūkio kraštais.

JAV pritariančios atominių ginklų efektyviai kontrolei ir ginklavimosi normavimui. Taikai pavojų sudaranti Sov. Rusija. JT savo saugumo reikalus sutvarkius, taip pat palinksianti prie taikos.

— BELFAST. — Specialiai Kanados laivyno eskadra, skirta kovai su povandeniniais laivais, išplaukė vizituoti Skandinavijos uostų.

Švedija ruošiasi visokiems netikėtumams

Protestantiškoji, socialdemokratiška Švedija daugelio lietuvių diskusijose dažnai susilaukia aštrios kritikos. Jie, atseit kroną perdaug pamėgę, sumaterialėję, dėl savo gerbūvio nesigedinę prieš porą metų mirčiai atiduoti savo kaimynus pabaltiečius ir bendrai "neužjaučią kitų". Jie nėję į Atlanto bendruomenę, 'Rikstag' - parlamentas norįs, mat, stovėti nuošaliai Vakarų krikščioniškosios civilizacijos žūtbūtinėje kovoje! Pavieniai balsai smarkiai už tai kirtę vyriausybei ir pačioje Švedijoje. Siauraprotiškumu, žlabumu apkaltino! Todėl tai, Švedija ligoninę siunčia Korėjon, ir lyg truputį daugiau simpatijų reiškia Atlanto paktui. 7.000.000 tauta, germanų kiltis, tikisi prieš sovietus arba vakariečius, katrie pirmieji rastų reikalinga šią šalį užsiimti, pastatysią 700.000 vyrų. Kariavę paskutinį kartą prieš šimtus metų, jie tikisi patys vieni Botnijos ilankos ir Tornijos upės pagalba apginti nuo vakarop slenkančių aziatų ordų. Ir jiems tiktų tūlo anglo publicisto mintis, kad žmonija turi biaurią ydą apie atslenkančius įvykius galvoti praėjusio, sakysim karo, terminais. Žinoma, galbūt sovietai surizikuos drožti į Skandinaviją tiesiai per Daniją, mažiau kareivių prigertų, bet kad šis pusiasalis išliktų nepaliestas numatomam įsiliepsnoti konflikte, yra be galo sunkiai įtikima galimybė. Tad kodėl gi mūsų seni kaimynai nuo seno žuvėdai delsia — argi jie tikisi, kad Stalinas atsižvelgsiąs į paliegusio socialdemokratų valstybės karaliaus sveikatą?

O gal jie įsitikinę savųjų ginklų pranašumu? Tiesa "Bosfor-Philipp" priešlėktuviniai pabūklai geriausi pasaulyje, ir fortifikacijoms ne vienas jau miliardas išleistas. Ir karinė prievolė jau nuo 1001 metų galioja. Turimomis New Yorke žiniomis Švedų Armija verčiama amerikiečių pavyzdžiu į beveik pilnai motorizuotą kariuomenę su taip pat nepaprastai galinga ugnies pajėga. Esą, visi kariai būsią ginkluoti automatiniais karabinais. Respektuotini ir Švedijos šauliai "National Guard", kurios nariais priimami vyrai ar per jauni ar per seni reguliariai kariuomenei. Švedijos laivynas reikalauja dar didesnio dėmesio! Keturi kreiseriai, iš jų du pastatyti pora metų atgal, kažkas apie 7.400 tonų ir esą šito ginklo tikri stebūklai. Jie buvo pastatyti plagijuojant vokiečių garsiuosius kišeninius kreiserius. 13 modernių naikintojų primena sovietams, jau dabar, per daug arti Švedijos pakraščių neslankioti, o 26 nauji povandeniniai "karlaiviai" prižiūri tvarką Švedijos vandenyse. Jie, švedai, plagijuodami sovietus, pasistatė taip pat nemažą torpedinių mandrybių flotilija. Visa tai svaiginančiai ramina išdidų švedą.

Švedų karo aviacija skaitoma antroja po Britų — jie turi daugiau kaip 1000 moderniausių spraustuvų ir šiek tiek bombonešių, kurie visi suskirstyti į 16 grupių. Švedų aviacijos fabrikai giliai po žeme, ir švedai viliasi, kad sovietai labiausiai rūpinsis dėl šios aviacijos, kaip dėl kurios kitos ginklo pajėgos.

Vos pora šimtų ir dar koks šimtas mylių teskiria šį kraštą nuo mūsų Tėvynės. Nesinorėtų įtikėti, kad sovietų vergai prasiskerbtų į šią žemę. Sunkios kovos laukia Vikingų palikuonių šiaurėje ir pietuose, bet sostinė tikrausiai išliks laisva — ir tada skverbiasi mintin, šio laikraščio redaktoriaus perspėjimas ar tikslu visas mūsų šalies laisvinimo pastangas kreipti į anglosaksus. Ar nereikėtų vis daugiau dėmesio kreipti Švedams ir kitiems? Ten leidžiamas "Baltic Review", bet negirdėti, kad Švedijos vyriausybė būtų pagerbiama atskirais mūsų baltiečių memorandumais ar ypatingesniais užsiminimais. Švedai gali atatūpsti stumtis nuo Atlanto Šarvuoto pakto — "...tai ne mano biznis...", bet Baltijos tautų laisvės reikalas yra jų pačių laisvės reikalas. Ir jei jie ir dabar atgręžtų nugarą, tai tik verstų gausius pasaulyje jų draugus ir kritikus, pagalvoti, kad garsių karvedžių, kino artisčių ir mokslo rėmėjų tėvynė ar nedegeneruoja!?

Almus.

— BERLYNAS. — Rugsėjo 20 d. Berlyno rytų sektorius sulaikė tiekimą elektros vakarų sektoriams.

Marija Pečkauskaitė

20 METŲ MIRTIES SUKAKČIAI PAMINĖTI

Marija Pečkauskaitė — Šatrijos Ragana yra viena ryškiausių lietuvių asmenybių. Jai taip pat priklauso viena pirmųjų vietų mūsų literatūrinės kūrybos viršūnėse.

Kilusi jinai yra iš Žemaičių bajorijos, iš to mūsų tautos sluogsnio, kuris, būdamas jau priėmęs lenkiškąją kultūrą, daug kur mažai bebuvo išlikęs lietuviškas. Lenkų kalba skambėjo lūpose, ir daugelio širdis bandė jau lenkišku pulsu plakti.

Gimė Marija Pečkauskaitė Medingėnuose, pačioj Žemaičių širdy 1877 m. vasario 24 d. Jos vaikystė sutapo su lietuviškojo tautinio atgimimo pradžia. Marijos pasaulin pasirodymo metais Lietuva buvo tik didžiulės Rusų imperijos mažas šiaurės vakarų kraštas. Joje visu cariškų išdidumu viešpatavo rusų valdžia. Po nepasisekusio 1863 m. sukilimo rusai buvo suvaržę lietuvių religinę laisvę, uždraudę lietuviškas knygas bei spaudą lotynų raidėmis, lietuvių mokyklas ir kt.

Apie lietuviškosios kultūros kūrybą tada, regis, negalėjo būti jokios kalbos, ypatingai, kad aukštesnysis mūsų tautos luomas, bajorija, buvo didelėje lenkų įtakoje. Atrodė, kad ir Marija turėjo išaugti savai žemei svetimu žmogum. Bet taip neatsitiko, nes dukters ugdymu rūpestingai sielojosi motina, kuriai lietuviškumas tebebuvo artimas; ta pati mamatė, kurią vėliau Š. R. įamžino apysakoje "Sename Dvare" .

Būdama silpnos sveikatos, Marija negalėjo mokintis mieste ir todėl pradinį švietimą gavo namuose. Jos lietuviškumui tai išėjo į naudą, nes lietuviška Pečkauskų dvaro aplinka tik teigiamai galėjo veikti tautinį jos charakterį. Todėl savo ankstyvoje jaunystėje M. Pečkauskaitė jau skaitė slaptą lietuvišką spaudą, spausdinamą užsienyje ir pasišventusių žmonių nelegaliais keliais pernešamą į Lietuvą. Pradeda ir pati rašyti. Vėliau ir aktyviai dalyvauja lietuviškoje spaudoje bei tautiniame veikime. Suprasdama kultūros reikšmę žmogui, ypatingai ano meto kaimiečiui lietuviui, jinai pati imasi mokyti rašto ir skaitymo savo dvariškius, platina lietuviškąsias knygas.

Prieš I Pasaulinį Karą, sekdama savo vidinį pašaukimą, išvyksta į Šveicariją studijuoti pedagogikos. Ten klauso Foersterio paskaitų. Jo idėjų pasekėja ji tampa ir grįžusi į Lietuvą (yra į lietuvių kalbą išvertusi kelis jo veikalus). Didžiojo karo metu Lietuvoje dirba auklėtojos darbą keliose lietuviškose mergaičių gimnazijose.

Karui per mūsų žemę prabūžus, persikelia į Židikus, kur vieniša tyliai ir kukliai dirba: daug rašo, organizuoja šalpą. Pati kaimuose renka aukas, stengiasi būti visur, kur reikalinga pagalbos. Ji aktyvi socialinės akcijos darbininkė. Bet įtemptas veikimas ir kaulų džiova naikina jos sveikatą. Neturėdama lėšų išvykti gydytis į užsienį, ji tenuvyksta iki Kauno. Ten 1930 m. rugpiūčio mėn. 2 d. mirė.

Šatrijos Raganą Vytauto Didiojo Universitetas Kaune už nuopelnus lietuvių literatūrai bei kultūrai yra apdovanojęs garbės daktaro laipsniu.

Kaip rašytoja Šatrijos Ragana priklauso vyresniajai kartai. Jos kūrybinis žanras: apysakos, novelės, dienoraščiai, kuriuose randama daug autobiografinių bruožų. Pečkauskaitės kūryba pasižymi giliu ir švelniu lyrizmu, nes ir pati autorė buvo lyriškos prigimties, tyrojo grožio visur ieškanti moteris. Jos vaizduojamasis pasaulis yra idealistinis, giedras, dieviškojo ilgesio pilnas. Jos veikalų vyriausieji personažai — aukštesnės tikrovės ieško, gėrio ir harmonijos žemėje siekią žmonės. Jie tiki pasauliu. Jie žiūri į gyvenimą, kaip į sunkią ir didelę Kūrėjo skirtą tarnybą. Todėl jie pilni pasiaukojimo. Jie kuria savo aplinkos gyvenimą, nes turi jaučiančią širdį ir gydančią ranką. Juos tvirtai palaiko religinė pasaulėžiūra.

Iš visų Šatrijos Raganos veikalų stipriausias yra apysaka "Sename Dvare", kurioje lengvu, lyrišku stiliumi yra pasakojami vienos mergaitės — Irusios — vaikystės atsiminimai senam dvare. Šitų atminimų paveikslai pagauna savo saulėtumu ir spalvingumu; knyga žavi su meile nupieštais simpatingais aplinkos žmonių portretais; joje mes randame gilaus žmoniškumo ir idealizmo pilną pasaulį; pagaliau šioje knygoje mums atsiskleidžia Lietuvos tautinio priešaušrio bei tautinio atgimimo pradžios epocha. Šatrijos Ragana rodo, kaip šią epochą sutinka lietuviškoji bajorija.

Apysakoje "Sename Dvare" Šatrijos Ragana mums rodo bent keletą į tautinį darbą įsijungusių personažų. Tai senasis Levanarda, knygnešys, iš Prūsų slapta per sieną gabenąs spaudą ir ją platinąs. Jis dirba grynai iš pasišventimo. Levanarda yra liaudies žmogus. Iš jaunosios inteligentijos naujojo atgimimo draugų randame tik vieną auksaplaukį vaistininką, kuris jau žino ir apie susikūrusius tautinio darbo ratelius. Bajorijoje šitokių žmonių beveik nėra. Lietuvius dvarininkus šitam darbe atstovauja tik viena mamatė, Irusios motina. Marija Pečkauskaitė šioje apysakoje yra davusi nuostabų lietuvės moters — motinos paveikslą. Tai mamatės paveikslas. Jam panašių nedaug rasime ne tik lietuvių, bet ir Europos literatūroje. Mamatė yra medžiškai jautri, kilnios širdies moteris. Jinai turi aiškią pasaulėžiūrą, pagrįstą giliais religiniais įsitikinimais. Toji pasaulėžiūra stiprina ją, gyvenimo uždavinius vykdant. Mamatė myli grožį ir svajonę, nes gyvenimas ir sapnas jai regis esą vienas ir tas pats. Bet kartu ji yra rūpestinga šeimos motina, pareigos žmogus. Tačiau šeimos gyvenimas jai nėra viskas. Ji mato savo uždavinį ir pagalbos teikime vargstančiam žmogui. Ji yra todėl, moderniškai tariant, ir visuomenininkė — socialinės akcijos vykdytoja savo aplinkoje. Nebodama sunkumų ji padeda savo apylinkės kaimiečiams ir ekonomiškai ir moraliai. Tai altruistės, idealistės charakteris.

Savo patriotiniu nusistatymu mamatė išssikiria iš visų apylinkės dvarininkų tarpo. Ji iš širdies pritaria lietuviškajam atgimimui. Jeigu ano meto dvarininkai buvo išmokę niekinti savo kalbą, tautos papročius, jos kūrybą, jeigu jie manė, kad paprastam kaimiečiui pertiekti kultūrinių vertybių nedera, jeigu jie nelaikė reikalinga, o geram tonui net kenksminga, palaikyti su šitais žmonėmis santykius, — ir, Dieve gink, draudė savo vaikams būvoti tarpe jų, — mamatė elgėsi atvirkščiai. Ji myli liaudį. Todėl daugelio lieka nesuprasta. To laiko dvarininkai — bajorija — persiėmę svetima kultūra, nebepajėgia suprasti laisvės reikalingumo savajai tautai. Jiems buvo nebesuprantama ir herojiškoji, daug aukų reikalaujanti tautos vedama kova už savo spaudą, kultūrą, nepriklausomą gyvenimą. Jiems tai atrodė tik tuščia svajonė. Bet mamatei ir svajonė ir tikroji realybė. Todėl ji drąsiai dirba savo kultūrinį darbą. Jinai sąmoningai siekia tautos laisvės, nes žino, kad laisvė yra siela, gaivinanti kiekvieną kraštą ir kiekvieną kultūrą. Kaip auklėtoja ji taip pat supranta, kad tik savoje kultūrinėje aplinkoje išsiugdęs žmogus gali būti naudingas gimtajam kraštui. Todėl ji ir dukters Irutės neatiduoda aukštėti vyro seseriai, senai lenkiškai Vilniaus aristokratei, nes visų pirma ji brangina ne tą svetimą švietimą, kurį duktė gaus, bet Irusios sielą, kuri turi išlikti natūralų ryšį su tėviške juntanti ir jai dirbti bei aukotis besimokanti mergaitė.

Šatrijos Raganos pavaizduotoji lietuvė moteris yra toji, apie kurią būtų galima pasakyti Goethės žodžiais: "Das ewig Weibliche zieht uns heran". Ji yra tikra motina — auklėtoja, žinanti savo pareigas šeimai, bet taip pat ir moteris — visuomenininkė, — kuriai tiek visuomeninins — socialinis, tiek tautinis darbas taip pat yra šventas.

Socialinės ir Visuomeninės Unijos Kongrese apie Motiną Paryžiuj lietuvių atstovei Dr. V. Karvelienei buvo įteiktas medalis už M. Pečkauskaitės kūrinį "Sename Dvare". **V.K.**

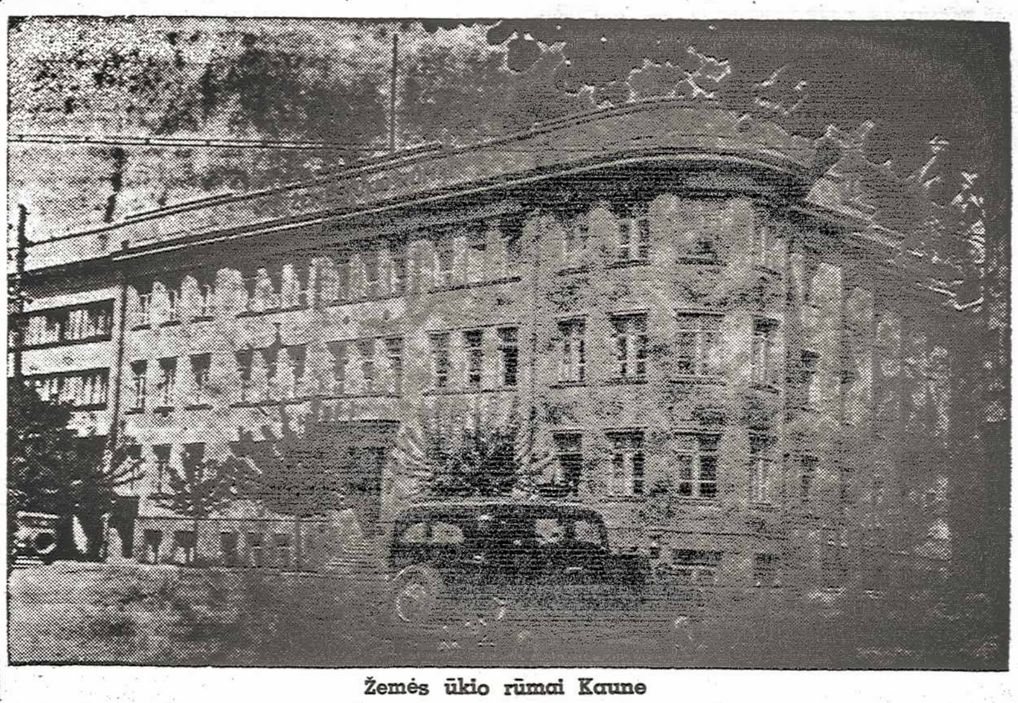

Žemės ūkio rūmai Kaune

Lietuvos partizanai

(Pabaiga)

Tai kodėl gi vietos gyventojai gali būti nekokios nuomonės apie partizanus? Ar užtai, kad juos partizanai apsaugo nuo komunistų plėšikavimo, įvairių žiaurumų, vagių ir žmogžudžių? Atvirkščiai, gyventojai partizanus myli, gerbia ir jais didžiuojasi. Tą patį patvirtino ir tieji Lietuvos partizanai, kurie 1948 m. atėjo net į Vakarų Vokietiją. Kas gi gali geriau žinoti gyventojų nuotaikas ir nuomonę apie partizanus, jei ne jie patys, kurie keletą metų buvo glaudžiam kontakte su savo tauta.

Teigimas, kad partizanų tarpe yra daug kriminalistų rusų ir kariuomenės dezertyrų, yra neteisingas ir partizanus įžeidžiąs.

Lietuvos partizanai yra gerai organizuoti, o ne palaida bala. Kaip minėta, partizanu gali būti priimtas tik toks lietuvis, kuris yra aukštos moralės, niekuo nesusitepęs. Jei jau iš lietuvių partizanų reikalaujama aukštos moralės, tai kaip gi gali partizanai įsileisti į savo tarpą svetimšalį ir dar kriminalistą. Iš viso partizanai svetimšaliais nepasitiki ir jiems nėra reikalo, kad ir gerų svetimšalių priimti į savo tarpą, nes pakanka ir lietuvių. Kaip sakyta 1947 m. net gi dalis aktyviųjų partizanų buvo pervesta į pasyviuosius. Tiesa, Lietuvos miškuose buvo susidarę grupės rusų plėšikų, kurie užpuldinėjo gyventojus. Tačiau partizanai greit tas gaujas likvidavo. Raudonosios armijos dezertyrų taip pat buvo nemaža, kurie ieškojo Lietuvos partizanų globos. Kurį laiką partizanai laikė internuotus, paskui apmokė partizanauti ir pasiuntė į Rusiją ten sukurti rezistenciją prieš sovietinį režimą. Buvo gauta žinių, kad tieji dezertyrai prisidėjo prie gudų partizanų. Turime pabrėžti, kad raudonarmiečiai dezertyrai niekada nėra buvę aktyvioje Lietuvos partizanų tarnyboje, tai yra ginklo tarnyboje. Vienas kitas iš jų buvo panaudotas tik žinių tiekimui.

Pradžioje buvo dar užsilikusių Lietuvoje vokiečių karių, tačiau partizanai juos nuginklavo. Po kurio laiko mažomis grupėmis, Lietuvos partizanai palydėjo iki Rytprūsių sienos ir pasiuntė juos į Vokietiją, tikslu ten sukurti vokiečių partizaninį judėjimą.

Jei jau kalbėti apie svetimtaučius Lietuvos partizanų sąstate, tai reikia pripažinti, kad buvo šiek tiek brolių latvių. Tačiau, keliolika latvių studentų, išėję Lietuvos partizanų mokyklą, pakelti į karininkų laipsnius, iškeliavo į savo tėvynę tęsti rezistencinę kovą savo žemėje.

Informatorius, matyt, yra girdėjęs apie netikrų partizanų veiksmus Žemaitijoj, kurie, neva, prieš komunistiškai nusistačiusių žmonių turtą grobė ir žmones terorizavo. Tai buvo provokatoriai enkavedistai, apsirengę Lietuvos partizanų uniformomis. Jų tikslas buvo sužinoti, ar gyventojai palaiko partizanus ir kokį ryšį turi su jais.

5. Partizanų nuopelnai kraštui

Teigti, kad buvimas partizanų Lietuvos gyventojams naudos neduodąs, kad dėl jų labai daug nukentėję, yra visdėlto perdrąsu ir taip sakyti, reiškia mažiausia nejausti atsakingumo. Kiek partizanai atnešė naudos tarptautinėje arenoje ir kiek krašto viduje parodys tik ateitis. Jei partizanų ir nebūtų buvę, tai dar didelis klausimas, ar kraštas nebūtų dar daugiau nukentėjęs. Per pirmąjį bolševikų okupaciją partizaninė veikla buvo beveik nežinoma, nes pogrindis ginklu nepasireiškė, o ar nebuvo masinių trėmimų. Juk buvo rastas bolševikų planas per pirmus penkis metus ištremti 700.000 Lietuvos gyv. Ar nebuvo Praveniškių ir kitų žudynių, į kalėjimus kišimų, turto grobimų. Juk viskas sovietuose vyksta pagal iš anksto nustatytą planą — užgrobtas tautas sunaikinti. Juk tai sovietų užgrobtų tautų generaline politikos linija. Partizanų buvimas daro jiems daug trukdymų ir laimi laiko, kad ne tokia spartą barbariškas planas būtų įvykdytas. Šiandieninėje Latvijoje partizaninis judėjimas daug mažesnis, o Estijoje mažai jaučiamas, bet ar Latvijoj ir Estijoj trėmimų mažiau? Nė kiek, dar net daugiau gyventojų nukenčia, nes nebūna kas įspėja, kada reikia slėptis. Ar ten taip pat kolchozų yra mažiau?

Lietuvos partizanai prasimušė net pro "geležinę uždangą" ir vertingos medžiagos atnešė pasauliui. Šiandieną Lietuvos dokumentacine medžiaga naudojasi aukšti įvairių valstybių pareigūnai, prezidentai, ministeriai, JTO, sovietams akys badomos, Lietuvos vardas yra plačiai žinomas ir eina pavyzdžiu kitoms tautoms, kad ta tauta, kuri kovoja dėl savo laisvės ir Nepriklausomybės, nebijodama mirties, yra gyvastinga ir verta gyventi. Ir už tai turime nulenkti galvas prieš tuos tautos didvyrius partizanus, kurie jau septinti metai lieja kraują, pakeldami didelį vargą, šaltį, lietų, nugalėdami alkį vis vardan tos Lietuvos visų mūsų motinos Tėvynės. **Žėrutis.**

Šv. Tėvas menininkams

Priimdamas tarptautinio menininkų kongreso dalyvius, Šv. Tėvas tarp kikto pasakė:

"Menas daugeliu atvejų yra gyviausia ir sintetiškiausia žmogaus galvojimo ir jautimo išraiška, o drauge labiausiai suprantama, nes kalba tiesiai jausmams. Be to, menas girdimasis ar regimasis savo švelnumu ir jautrumu perima stebėtojo ar klausytojo protą ir jausmus taip giliai, kaip joks pasakytas ar parašytas žodis negali pasiekti. Štai dėl šių motyvų menas yra laikytinas sekminga žmonių suvienijimo priemone. Šio tikslo tačiau siekiant, tęsė toliau šv. Tėvas, reikia atsižvelgti į du dalykus. Pirma, menas turi turėti savo išreiškiamąją vertę, be kurios jis nustoja savo vertės. Meno kūrinys turi pats, be aiškintojų, žiūrovui atskleisti mintį, išreikšti jausmą, atidengti autoriaus sielą. Antra, menas turi žmogaus dvasią pakelti nuo žemės, prie amžinų dalykų, prie tiesos, prie tikrojo gėrio, prie visa vienijančio centro, prie Dievo.

Kiekviena pastanga, kuri nukreipia meną nuo savo aukštos paskirties, ją suprofanuoja ir paverčia nenašų. Šaukiamą "menas menui": tartum jis būtų sau tikslas, pasmerktas vystytis tik medžiaginėje juntamų dalykų plotmėje; tartum menas neturėtų pakelti žmogaus jausmų į aukštesnes sferas ir pažadinti jame troškimą tų dalykų, "kurių akis neregėjo, ausis negirdėjo ir kurie į žmogaus širdį neįėjo" (1 Cor. 2, 9)".

Baigdamas Jo Šventenybė pareiškė nenorįs kalbėti apie vadinamąjį nemoralų meną, kuris siekia tarnauti žmogaus žemiems jausmams. Jis pabrėžė, jog menas ir nemoralumas yra du priešingumai. Šių priešingumų sujungimas katalikams menininkams yra svetimas dalykas. "Džiaukitės, kalbėjo Popiežius, kad jūs supratote savo pareigą ir ryžotės pastatyti prieš "kultūrą be vilties" meną kaip "naujos vilties šaltinį". Padarykite, kad nusišypsotų žemei ir žmonijai grožio ir dieviškos šviesos spinduliai, padėdami tuo būdu žmogui pamilti visa tai, kas yra tiesa, nekalta, teisinga, šventa, mylėtina. Šitai įvykdydami jūs prisidėsit prie taikos darbo ir taikos Viešpats bus su jumis".

"Kaikurie DP apgaudinėjo"

"Neklaidingasis" "New York Times", praėjusią savaitę įsidėjo straipsnį pavadintą "Kaikurie DP apgaudinėjo". Girdi, kaikurie "ūkininkai niekad nėra melžę karvių, ir traktoriais nemoką naudotis" — skundžiasi daugelis farmerių Mass. valstijoje. Tūlas Antanas Gerulaitis, iš Furnace kaimo netoli Hardwicko, pasipiktinęs, jog DP, kurį jis atsikvietęs, ne tik kad neišmanąs nieko apie ūkininkavimą, bet negana to, po penkių mėnesių pasitraukęs į miestą. Ir dar 40 "poundų", jo, Gerulaičio, farmoje drįsęs priaugti, ir net galvojęs, nelabasis, į Ameriką savo žmoną ir vaikus parsikviesti!

Ir Chester Goodfield, iš Guernsey Dell Farmos, Joseph Cozesky, iš to pačio kaimo, ir Antanas Stolgaitis, iš New Braintree, Mass., visi nepatenkinti dipukais, kurie užsidirbę pinigų kelionei visi galvotrūkčiais išdūmę į Čikagą geresnio gyvenimo ieškotis.

DP komisijos tarnautojai sako, kad tas nepasitenkinimas toks baisus nesąs ir iš tiesų "DP nesą jokie vergai". Jie priminė, kad DP, kurie atvyko į šią šalį prieš šių metų birželio mėn. 16-tą, nebuvo pasirašę jokio kontrakto, kad jie išdirbsią atkvietėjui visą sutartą laiką. Dabartinis DP įstatymas, tokius neklaužadas pabėgėlius leis išvyti iš šio "auksinio" krašto".

Tačiau ir Hardwicke atsiradę žmonių, pagal "NYT", netekusių visų atsikviestų DP, kurie šitaip samprotavę: "Ir kodėl gi ne?", pareiškęs tūlas Antanas Tomkus, "kad neturėčiau savos farmos ir aš pats labai mielai taip pasielgčiau. Kas nežino, kad farmos darbas daug mažiau apmokamas kaip pramonės? Dėlto nemanau šių "dezertyrų" kaltinti. Štai, maniškiai Gilbertvilėj po kelių mėnesių darbo ten jau nusipirko namus. Kaip jums patinka toks progresas?" **Alm.**

Žosistų kongresas

Belgijos sostinėje rugsėjo pirmąją savaitę atšvęstas 25 m. jubiliejinis Katalikų Darbo Jaunimo, vadinamų JOC, kongresas. Jame dalyvavo du kardinolai, trisdešimt vyskupų ir apie 100.000 organizacijos narių. Šia proga Jo Šventenybė per radiją į kongresistus prabilo flamandų ir prancūzų kalbomis, ateičiai duodamas dvi pagrindines gaires: 1. budėti, kad darbininko siela gautų tikrą krikščioniškos kultūros išugdymą, pažadinant jo sieloje dieviško gyvenimo kibirkštį ir ją puoselėjant; 2. vengti suskirstymo žmonių į klases ir kategorijas, žinant, kad Bažnyčiai visi žmonės yra lygūs vaikai, kad Ji niekad negali pasirinkti vienų, atsižadėdama kitų, arba, kad laimėtų vienus, priimti besąlygiškai jų visus reikalavimus.

Kunigų dienos iškilmėse dalyvavo, be aukštųjų hierarchų, apie 2000 kunigų. Susirinkimui vadovavo Apaštališkasis Nuncijus arkiv. Cento. Buvo svarstomas klausimas, kaip sekmingiau būtų galima laimėti Kristui ir Bažnyčiai darbo žmones.

Kongrese dalyvavo delegacijos iš 43 tautų. Kongreso sveikinime Šv. Tėvui Pijui XII išreiškiamas prisirišimas prie Jo Šventenybės asmens ir ištikimumas Apaštalų Sostui, bei pasiryžimas laimėti Kristui darbininkiją.

Ar JAV savo nuomonę keičia?

"TŽ" jau buvo prisiminta, kad į ukrainiečio Suška kreipimąsi "Voice of America" direktorius atsakė, kad Ukrainos nepriklausomybės propagavimas per V of A prieštarautų JAV politikos linijai. Dėl tokio atsakymo direktoriui parašė laišką kitas ukrainiečių politikas prof. Dobrianskij. Jam jau buvo kitaip atsakyta. Esą, ne V of A uždavinys skelbti JAV politikos liniją. Tai prezidento ir Valst. sekretoriaus reikalas. Ir laiške Suškai jis visai nenorėjęs apibūdinti JAV politikos.

V of A nesąs uždavinys varyti propagandą už Sovietų Sąjungos valstybinės ar socialinės santvarkos pakeitimą, bet tik informuoti apie pasaulio įvykius ir nušviesti, kaip į juos žiūri JAV. Tai betgi dar nereiškią, kad JAV neatjaustų tautų, priverstų gyventi sovietų režime. Jis esąs įsitikinęs, kad V of A informacijos sustiprins ir ukrainiečių atsparumą ir padės jiems rasti priemonių pareikšti savo laisvai valiai bei siekimams vėl pasidaryti savojo likimo sprendėjais.

— VAŠINGTONAS. — Darbo įstaigos apskaičiavimu JAV civilinė pramonė turės perduoti karo pramonei 6.600.000 darbininkų, t.y. visą ketvirtį.

Torontietis "Pax Romana" pirmininkas

Neseniai įvykusiame Pax Romana suvažiavime, kuriame dalyvavo virš 100 delegatų iš 40 tautų, naujuoju Pax Romana prezidentu sekantiems dviems metams buvo išrinktas torontietis Claude Macdonald, Kanados Newmano klubų Federacijos prezidentas. Taip pat nutarta sekantį PR kongresą rengti 1952 m. Quebec mieste. Tie metai supuola su Lavalio universiteto šimto metų sukaktuvėm.

Kanadiečio išrinkimu buvo atsižvelgta ne tik į jo asmenines kvalifikacijas, bet tuo taip pat norima išplėsti ir katalikų studentų bei akademikų tarptautinio judėjimo įtaką Naujajame Pasaulyje, Britų kraštuose, bei artimesnėse Azijos šalyse.

— PARYŽIUS. — Vietos arkivyskupas po kelių įspėjimų nuo rugsėjo 3 d. suspendavo kunigą Boulier, kuris palaikė ryšius su komunistais ir dalyvaudavo jų susirinkimuose bei suvažiavimuose.

Winnipeg, Man.

Naujas dvasios vadas

Rugsėjo 17 d. St. Paulo kolegijos koplyčioje naujasis Winnipego lietuvių Dvasios Vadas Tėvas Barnabas Mikalauskas, OFM, atlaikė pirmąsias šv. Mišias. Buv. Dvasios Vadui buvo surengtos išleistuvės.

Gausu lietaus

Paskutiniu laiku Wpg. rajone iškrito daug lietaus, kuris labai smarkiai pakenkė derliaus nuėmimui.

Ukrainiečių paskaitos

Labai gausi ukrainiečių kolonija Manitoboje ypač jos sostinėje Winnipege atvykus daugiau intelektualų iš Europos, gyvai veikia. Rugsėjo 10 d. ukrainiečių tautinėje salėje 935 Main St. įvyko Zoričio ir red Pidhainy paskaitos.

Pirmoje paskaitoje labai gyvai ir nuosekliai buvo nusakyta tarptautinė politinė situacija ir Ukrainos išlaisvinimo reikalas. Prelegentas priėjo išvados, kad komunizmo sunaikinimas gali pasisekti tik tuomet, kai vakariečiai visomis išgalėmis rems pavergtų tautų atstatymo idėją. Dabartiniu laiku JAV užsienio politika visai nenori girdėti apie Ukrainos atstatymą... o yra ir daugiau rusų pavergtų kraštų: Pabaltijo, Kaukazo ir Azijos tautos! Komunizmo sunaikinimas turi eiti kartu su Maskvos imperializmo palaužimu.

Red. Pidhainy, Kubanės kazokas, Ukrainos sūnus iš pat Kaukazo pašonės, 10 m. buvęs Solovkų koncentracijos stovykloje, savo baisius išgyvenimus pasakojo susijaudinęs. Jis priminė, kad visi tie ukrainiečiai, kurie patikėjo komunistų propagandai ir iš Kanados išvažiavo į Rusiją, buvo išgabenti į Solovkus ar Sibirą, kur žuvo nuo bado ir šalčio. Pats didžiausias tų kelionių organizatorius taip pat pateko į Solovkus... tačiau Ukr. kompartijos vadas liko kapitalistinėje Kanadoje.

SAULT STE. MARIE, Ont.

Lietuvių kunigų paskyrimai

Kun. V. Skilandžiūnas iš Copper Cliff perkeliamas į Port Arthur vikaru. Kun. L. Kemėšis iš Port Arthur atkeliamas į Copper Cliff vikaru. Kun. A. Sabas iš Sault Ste. Marie perkeliamas į Christ the King parapiją Sudburyje vikaru, kur eis drauge ir lietuvių kolonijos kapeliono pareigas.

Kadangi Copper Cliff nuo Sudbury yra tik 6 mylios, Sudburio apylinkėje bus du lietuviai kunigai. Lietuvišku požiūriu vienas iš jų galėtų būti pakviestas ten, kur yra daugiau lietuvių, ir kur yra reikalingas lietuvis kunigas pagalbininkas.

— Du lietuviukai: Regina Karnėnaitė ir Rimgaudas Motuzas pasinaudodami kun. A. Sabo buvimu mieste, rugsėjo 24 d. priėjo Pirmosios Komunijos. Labai gražu ir malonu, kad juodu tokį svarbų gyvenimo įvykį, tokius gražius dvasinius įspūdžius turėjo progos ir panorėjo atlikti savoje gimtoje kalboje.

"Tėviškės Žiburius" galima užsisakyti metų galo nelaukiant!

Padarytas malonumas ligoniui

Jau dažnas Toronto lietuvis yra girdėjęs apie Joną Sungailą ir jo nelaimingą šeimą. Vienok, tik atsilankiusiam Muskoka sanatorijoj, pasidaro visa padėtis daug aiškesnė.

Jonas Sungaila yra vienas iš naujųjų lietuvių, atvykęs Kanadon prieš keletą metų geležinkelio darbams darbininko sutartį atlikti. Sutarčiai baigiantis ir jo šeima — žmona su trimis vaikučiais atvyko. Deja, ne ilgai teko džiaugtis šeimos židiniu, nes žiauri liga pakirto jo sveikatą ir net atskyrė nuo šeimos.

Kiek žinoma, vaikučiai gražiai auginami ir auklėjami Toronto katalikų prieglaudose; žmona sustiprėjusi dirba tabako ūkyje, tik J. Sungailai, kol sveikata sustiprės, reikia būti lovoje ir vienam kambary.

Prieš kelias savaites pp. M. ir Z. Užemeckų pakviesta pasivažinėjimui ir saulėto sekmadienio praleidimui kur nors užmiesčio pliaže, — prisiminiau apie J. Sungailą, o pp. Užemeckai mielai sutiko ten vykti.

Su J. Sungaila besišnekučiuojant, mums pasidarė aišku, kaip labai nuobodu jam turi būti vienam diena iš dienos, be dažnesnių lankytojų, nes sanatorija net 110 mylių nuo Toronto. Be to, jam ir vaikščioti draudžiama, taip kad kontaktas su aplinkuma — langas; o su pasauliu — du lietuviški laikraščiai...

— Būtų gera radio turėti, — išsitarė ponia Užemeckienė, o J. Sungaila tik pečiais patraukė ir beviltiškai nusišypsojo...

Tuo momentu tikrai nežinojau kaip tai reiks įvykdyti, bet čia gimė pasiryžimas ir nutariau su juo nesiskirti.

Rytojaus vakarą įvyko Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 236 kuopos susirinkimas. Susirinkimui užsibaigus, atsišaukiau į susirinkusius, perstatydama J. Sungailos padėtį ir tuojau pasiūlyta ir pritarta, iš kuopos iždo skirti $5.00

Ant. ir Br. Kovoliūnai	$5.00
B. Čepauskas	$2.00
A. Pundzius	$1.00
L. Šalna	$1.00
J. ir L. Novogrodskiai	$1.00
A. Šeputis	$1.00
L. Vekteris	$0.50
J. Juška	$0.50
Viso	$17.00

Sekantį sekmadienį turėjau malonumo dalyvauti Kanados Lietuvių Katalikių Moterų S-gos Toronto skyriaus susibūrime ir čia man buvo leista pakartoti virš minėtą atsišaukimą, kurį pasekė toks pat atjautimas:

KLMKS-gos skyrius	$5.00
Kun. P. Ažubalis	2.00
M. Tamulaitienė	1.00
O. Jakimavičienė	1.00
E. Kriščiūnienė	1.00
St. Jagėlienė	1.00
G. Kaulienė	1.00
V. Abromaitytė	1.00
G. Kuchalskienė	1.00
O. Kalinauskienė	1.00
S. Stankienė	1.00
Dr. Ald. Užupienė	1.00
St. Vanagaitė	1.00
S. Baranauskienė	0.60
O. Gataveckienė	0.50
Viso	$19.10

Laisvai prisidėjo:

St. ir G. Kuzmickai	$3.00
St. Šileikytė	1.00
Viso	$4.00

Bendrai viso suplaukė $40.10

Už radio su $11 34 nuolaidos, per geros širdies kanadietį Barry Gibson, užmokėta $31.16

Pinigais J. Sungailai įteikta $ 8.94.

Šiomis dienomis gautame iš J. Sungailos laiške, tarp kitko sakoma:

... dėkoju širdingai ir p. p. Užemeckams, kurie buvo su Jumis atvažiavę ir taip pat visiems aukojusiems. Tuomi man susidarė labai didelė dovana. Esu labai džiaugsmingas, kad yra gerų žmonių, kurie nepamiršta manęs.

Radio veikia labai gerai, dabar galiu klausytis kas man patinka... Dar kartą dėkoju visiems, kad nepamiršote manęs nelaimingo ir taip sunkioje mano gyvenimo valandoje.

Jus gerbiantis **J. Sungaila.**

Prie šios padėkos, aš asmeniškai noriu padėkoti kiekvienam iš prisidėjusių, už pasitikėjimą manimi, kaipo Jūsų gerų širdžių atstove, mūsų mielam tautiečiui, kuris laikinai atskirtas nuo sveikųjų pasaulio, bet kurio širdis trokšta būti su sveikais ir dirbti kartu savo šeimos ir tautos labui. Tikėkim ir linkėkim, kad kontaktas su pasauliu per radio, suteiks J. Sungailai ne tik malonumo vienišomis valandomis, bet taipgi pagelbės greičiau grįžti jo pirmykščiai sveikatai.

M. F. Yokubynienė.

Iš lietuviškojo pasaulio

JA VALSTYBĖS

Kultūros Institutas

Daugiausia kun. Juro rūpesčiu, o žymia dalimi ir jo lėšomis, sukurtas Liet. Kultūros institutas, kurio "Aikos" muziejuje sukaupta jau daug lietuviškų kultūrinių vertybių, iš Bostono ruošiasi persikelti į Brocktoną, į Jėzaus Nukryžiuotojo seserų vienuolyną. Ten šiam reikalui gautas mūrinis namas, kuris dabar remontuojamas, pritaikomas muziejaus reikalams. Seselės padės ir archyvą tvarkyti.

Apreiškimo parapija

Iš kelių lietuviškų kun. Pakalnio Apreiškimo parapija, atrodo lietuvių labiausiai mėgstama. Tai nuopelnas malonaus ir intleigentiško klebono, kurio namai buvo ir yra tapusi prieglauda ne vienam dypukui. Negana to, klebonas dižiadvasiškai priglaudė kelis našlaičius, net juos leisdamas į geriausias Naujorko mokyklas. Prie bažnyčios visada randi glėbius lietuviškų laikraščių, jų tarpe ir "Tėviškės Žiburius", kuriuos brooklyniečiai vis labiau pamėgsta.

Studentai Naujorke

Ateinantį rudens semestrą tikrai didelis New Yorko lietuvių studentų skaičius įsijungs į Amerikos aukštąsias mokyklas. Tai vis daugiausia ateitininkai, gavę stipendijas per NC WC, katalikiškuose Amerikos universitetuose. St. John universitete, priimamuosius egzaminus vienas pirmųjų išlaikė "Tėviškės Žiburių" prisiekęs platintojas Algirdas Kepalas, kuris čia bandys tęsti istorijos mokslų studijas pradėtas Miuncheno universitete. Jo sesuo pianistė Aldona Kepalaitė, Miunchene baigusi Handelio Muzikos Akademiją, New Yorke baigia muzikos koledžą, ruošdamasi egzaminams. Stipendijas taip pat gavo Rozalija Šomkaitė, Virginija Grajauskaitė, Algimantas Sruoginis ir visa eilė kitų.

Rašytoja Nėlė Mazalaitė-Krūminienė šiuo metu dirba "mažam, jaukiam fabrikėly" Brooklyne, N.Y. ir rašo, nebodama kitų taip nusiskundžiamomis sąlygomis ir neturėjimiu nuotaikos.

— Grupė lietuvių karininkų tariasi lietuvių ginkluotųjų pajėgų reikalu. Iniciatyva sveikintina būtų ypač po to, kai Lietuvos ministeris bus priimtas kaip tikras atstovas Jungtinėse Tautose, kurios vardu šis karas bus vedamas. Alm.

"Dirva", Clevenland išeinąs liet. laikraštis, savo prenumeratos kainą nuo spalio 1 d. pakėlė — buvo $3, bus $4 metams.

Dr. A. Šerkšnas Šv. Dvasios Seserų vedamose Kolegijoje ir Akademijoje dėsto psichologiją.

Kursai džiovos gydytojams

JAV Trudau draugija kasmet nuo 1916 m. ruošia 1 mėnesio kursus gydytojams džiovos gydymo bei tyrimo klausimais. Kursus gali lankyti gydytojai iš visų pasaulio kraštų. Šįmetinėje laidoje dalyvavo ir vienas lietuvis gydytojas — B. Matulionis, kuris kursais visai patenkintas. Kursai vyko Kanados pasienyje Saranac miestelyje, kur gyveno ir sanatorijoje dirbo Dr. Trudau.

Lietuvis avantiūristas

JAV lietuvių spaudoje nuaidėjo žinios apie Antaną Chmieliauską — Tolį, padariusį piktą avantiūrą su savo "kurta" laivininkystės bendrove. Nuvykęs Europon "laivo pirkti" ir net nusivežęs kapitoną, kuris jau buvo net suverbavęs Anglijoje tarnybą, Tolis staiga visus paliekęs, dingo. Po meiliškų avantiūrų Vokietijoje, jis yėl išniro Švedijoje jau su "žmona". Ten, gal sinęsis esąs tik ką iš Lietuvos, pagaliau sukliuvo policijai, kuri išaiškino, kad bastūno belgiškas pasas be sienos perėjimo atžymėjimų, o žmonā "belgė" nemoka nei prancūziškai, nei flamandiškai. Už nelegalų sienos perėjimą Tolis gavo 5 mėn. kalėjimo. Bet įdomiausia, kad jo užrašų knygutėje rasti sovietų ambasados sekretoriaus ir karo atašė adresai bei telefonų numeriai.

PRANCŪZIJA

Prancūzijos lietuviai bendrai atostogavo

Dėka p. Z. Kolbos iniciatyva L. Š. Dr-jos CAEN skyriaus lietuviai pagelbėjo Paryžiaus lietuviams atostogauti Normandijoje. Atostogaujančių susidarė apie 12 asmenų. LŠDr-ja šiek tiek parėmė iš BALFo gautomis gėrybėmis šiuos solidarius lietuvius ir džiaugėsi, kad lietuviai ieško arčiau susiburti ir susigyventi bei viens kitam padėti. Dabar jau visi lietuviai darbininkai grįžo į darbus, nes jie atostogų tegauna tik 15 dienų, jei dirbo metus, ir tik 7 dienas, jei dirbo šešis mėnesius. Kas tiek nedirbo — atostogų neturi.

Grįžta lietuviai legijonieriai ir įsitraukia į civilinį gyvenimą

Baigę sutartis ligi šiol grįžo Prancūzijon šie legijonieriai, tarnavę Svetimšalių Legijone: p.p. J. Aidukas, A. Juška, J. Karnuševičius, Z. Šešetas, S. Padvaiskas, J. Zajauskas, G. Žebertavičius, Darulis, Mikeitis, V. Tarvydas, V.Uržukauskas, A. Saparius, P. Simulis, Kesminas. Keletas jų yra karo invalidai. Laukiama ir daugiau grįžtančių. Kiek įmanoma, LŠDr-ja jiems padeda pradžioje kol jie įsikuria.

VOKIETIJA

Vilniaus Apsaugos Komitetas

įsikūręs Vokietijoje ir "veikiąs, kur tik lietuvių yra" "Tremties" Nr. 9 paskelbė atsišaukimą, kuriame protestuoja prieš lenkų pretenzijas Vilnių lakyiti savo miestu ir kviečia visus lietuvius į kovą "dėl tokios Lietuvos, kurios sostinė be jokių kompromisų būtų Vilnius".

AUSTRALIJA

Pasikeitė redaktoriai

"Mūsų Pastogės" red. Juozui Žukauskui pasitraukus, leidėjai nauju redaktoriu pakvietė Julių Veteikį. "Užuovėjos" redaktoriui V. Kazokui pasitraukus, redagavimą perėmė Mikas Apinys.

ITALIJA

Išvyko Dr. inž. Karanauskas

Inž. Ed. Karanauskas atvyko į Romą 1937 m. kaip jaunas studentas, kad patobulintų savo žinias architektūros srityje. Čia jis baigė architektūros akademiją, įgydamas inžinieriaus daktaro laipsnį.

Inž. Ed. Karanauskas yra daug gelbėjęs ir šv. Kazimiero Kolegijai, tiek parenkant bei perkant namus, tiek juos pritaikant. Dabar jis išvyksta į Kolumbiją, kur tikisi surasti platesnes galimybes savo profesiniam darbui.

IŠ PAVERGTOS TĖVYNĖS

Lietuva suskirstyta "Oblastimis", rajonais ir apylinkių "tarybomis"

Š.m. birželio 20 d. "Aukščiausiosios Lietuvos Tarybos" Prezidiumo įsakymu Lietuvos teritorijoje panaikinama apskritys ir valsčiai ir įvedama naujas Lietuvos teritorijos administracinis suskirstymas. Pagal šį suskirstymą Lietuvos teritorija padalinta į keturias apygardas — oblast, būtent: Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių. Šios apygardos savo ruožtu suskirstytos į 87 rajonus, į kuriuos įeina tų rajonų centrai — svarbesnieji miestai ir jų apylinkių tarybos — sovietai.

I. Vilniaus apygarda:

Vilniaus miestas ir šie rajonai: Anykščių, Daugų, Druskininkų, Dukšto, Dusėtų, Eišiškės, Ignalinos, Kovarsko, Molėtų, Nemenčinės, Naujosios Vilnios, Pabradės, Smėlių (centras Ukmergė), Šalčininkų, Švenčionėlių, Švenčionių, Širvintų, Trakų, Ukmergės, Utenos, Varėnos, Vievio, Vilniaus, Zarasų.

II. Kauno apygarda:

Kauno miestas ir šie rajonai: Alytaus, Ariogalos, Jėzno, Jonavos, Jurbarko, Kazlų-Rūdos, Kaišiadorių, Kalvarijos, Kedainių, Kybartų, Lazdijų, Marijampolės, K. Naumiesčio, Panemunės, (cenras Kaunas), Prienų, Raseinių, Simno, Šakių, Veisėjų, Vilijampolės (centras Kaunas), Vilkaviškio, Vilkijos, Žiežmarių.

III. Klaipėdos apygarda:

Klaipėda ir šie rajonai: Klaipėdos, Kretingos, Mažeikių, Pagėgių, Plungės, Priekulės, Rietavo, Salamtų, Sėdos, Skaudvilės, Skuodo, Šilalės, Šilutės, Tauragės, Telšių ir Varnių.

IV. Šiaulių apygarda:

Šiauliai ir šie rajonai: Akmenės, Biržų, Dotnuvos, Joniškėlio, Joniškio, Kelmės, Kupiškio, Kuršėnų, Linkuvos, Obelių, Pakruojaus, Pandėlio, Panevėžio, Pasvalio, Radviliškio, Ramygalos, Rokiškio, Šiaulių, Šeduvos, Tytuvėnų, Troškūnų, Užvenčio, Vabalninkų, Žagarės.

Ryšium su šiuo nauju Lietuvos teritorijos suskirstymu, kuris yra Sovietų Rusijos suskirstymo kopija, Lietuvos Respublikos miestai tampa susmulkinti ir "nuvaryti" į antraeilius miestus bei sulyginti su mažais miesteliais. Būtent, visi apskričių miestai tampa "rajoniniais" miestais. Šis suskirstymas bus nauja proga patikrinti gyventojų dokumentus, naujų valdininkų, tur būt rusų, priskirti ir kitokių sovietiniam režimui naudų suteikti.

Komunistų partijos sekretoriai apskrityse

Okupantų taip jau sutvarkyta, kad apskrityse komunistų partijai vadovauja bent jau lietuvišką pavardę turįs komunistas. Tačiau prie kiekvieno jų dar priskirtas "antrasis sekretorius". Keletas pavyzdžių:

Alytaus apskritis — Petras Puslys, Mironov.

Kauno miestas — Kostas Antonovič Gabdankas, vokiškos kilmės, Mikail Plaskin.

Kėdainių apskritis — Juozas Antonovič Piligrimas, Andrejev Okunjov.

Kretingos apskritis — Vaclovas Ivanovič Supronas, Ivan Kulibanin.

Panevėžio apskritis — Vladas Kazimirovič Petraitis, Mikayl Filipovič Sorokin.

Raseinių apskritis — Antanas Paradauskas, Fyodor Pivunov.

Šakių apskritis — Tatjana Ivanovna Jančaitytė, Viktor Kremeznoj.

Šiaulių miestas — Petras Ivanovič Federavičius, Fyodor Jekateriničev.

Šiaulių apskritis — Petras Karlovič Kutka, Pavel Guljajev.

Vilkaviškio apskritis — Vaclovas Osipovič Jarmuševičius, Ilja Vesjolov.

Didesniuose miestuose, kaip Vilnius, Klaipėda, Šiauliai ir pirmieji sekretoriai yra rusai, nes ten jau nesą reikalo dengtis "tautine forma". Švenčionyse I sekretoriumi yra Aleksej Kabanov, Trakų apskr. I sekr. Genadii Isupov, Vilniaus mieste — Aleksej Čistiakov, Vilniaus aps. — I sekr. Tihon Vasilenko.

KAROLĖ PAŽĖRAITĖ

Kerštas

ŠILTĄ birželio vakarą ėjo gatve jaunuolis su šautuvu per petį. Tylioj gatvėj jo batai, pakalti geležim, kaukšėjo. Karts nuo karto pasigirsdavo šūviai, bet vaikinas nekreipė į juos dėmesio. Lyg mieste būtų ramių ramiausia. Tačiau jis nebuvo panašus nė į karį, nė į medžiotoją. Jo liūdnas svajingas veidas mėnulio šviesoj dvelkė švelnumu, kilnumu.

Jis pasuko pro stulpą su blyškiai šviečiančia lempa į skersgatvį, abipus siauro šaligatvio apsodintą liepom. Pilnatis sidabrino mirgančius medžių lapus. Kažkieno sodo krūme tingiai švietė Švento Jono vabalėlis. Priemiesčio namai atrodė lyg išmirę. Jokio žiburio, jokio garso.

Priėjęs aukštą tvorą, jis atidarė vartelius ir cementuotu takeliu atsidūrė prie medinio namo gonkų. Tačiau jis nekopė laipteliais, o, prasiskynęs rankom taką pro krūmus palangiais, pasibeldė į tamsuojantį langą.

— Mamyte, — tyliai pašaukė.

Matyt, motina ilgai rymojo prie lango, jo belaukdama. Vos tik jis ją pašaukė, kai pasigirdo nuvargęs, bet džiaugsmingas moteriškas balsas:

— Ar tai tu, Juliuk? Tuoj, vaikeli, įleisiu.

Julius, įėjęs į prieškambarį, nė žodžio netaręs, pabučiavo motinos ranką, metė šautuvą ir sudribo kėdėje.

— Kas tau yra, vaikeli? Pavargęs, o gal sužeistas? — apkabinusi savo lepūnėlį, teiravosi motina. Tai buvo dar jauna moteris, bet jau gerokai žilstelėjusi.

— Ne, mamyte, — sumurmėjo vaikinas.

— O gal kas atsitiko su tavo broliais? Dieve, Dieve... — nerimo motina. Tą pirmą karo dieną, ji visus keturis sūnus išleido vyti bolševikus iš Lietuvos. Nejau anie jos vaikeliai būtų žuvę?

— Jie gyvi ir sveiki... Tave sveikina, — nuramino Julius motiną, kuri nežymiai persižegnojo, padėkojusi Dievui už tokią malonę.

— Tu, turbūt, alkanas, mažyti? — vėl susirūpino moteris.

— Gal būt, nežinau, — atsakė vaikinas nenorom.

Motina įjungė elektrinę plytelę ir pradėjo triūstis, sūnui liepdama nusiprausti ir atsigulti. Ji jam į lovą atnešianti valgyti.

Julius ilgai maudėsi. Paskui jau lovoje godžiai prarijo motinos paruoštą viralą. Tada rūpestingos jos rankos jį apklojo, kaip mažą vaiką, ir švelnios lūpos nubučiavo jo akis.

— Mamyte, tokia gėda... — slėpdamas akis, ištarė Julius.

— Tau nėra ko gėdytis. Juk tu mano mažytis sūnelis, — švelniai šnibždėjo motina, jį klostydama.

— Ne, ne tai, mamyte... Nenorėjau tau sakyti, bet aš turiu tau pasipasakoti. Man perdaug sunku tai vienam išgyventi. O kam aš pasisakysiu, jei ne tau?

— Žinoma, vaikeli, žinoma. Juk aš visuomet buvau jum draugė, — pritarė susirūpinusi motina.

Vaikinas atsisėdo ant lovos šalia motinos ir pradėjo pasakoti:

— Mamyte, atsimeni, kokie buvo puikūs draugai mano pusbroliai: Sigitas, Jonas ir Vytas? Nuo mažų dienų aš labiausiai su jais mėgdavau žaisti. Paskui gimnazijoje vėl bendri reikalai: mokslas, skautų organizacija, stovyklavimas Palangoj, kelionės į užsienį. Kartais mes apsimušdavom, bet po to būdavo dar tampresnė mūsų draugystė. Koks tada buvo gražus gyvenimas, mamyte! Kokie mes tada buvom laimingi. Tik per bolševikmetį tai tesupratau. Koks baisus man buvo gyvenimas prie rusų! Tau, mamyte, buvo taip pat blogai, bet tu galėdavai dienomis niekur neišeiti iš namų, bet mum, jaunimui, daug blogiau. Tie niekšai prievartavo mūsų dvasią. Komjaunimas... Mopras... raudonas kampelis... stabų garbinimas juos nešiojant gatvėmis, kabinant ant sienų vieton nuimtų kryžių... Paskui NKVD... sekimas vienas kito ir mokytojų... tardymai... Kokia žiauri šlykštybė... Ach, kaip žemai jie nuvertino žmogų! Kiek jaunimo be jokio noro turėjo stoti į komjaunimo organizaciją, kiek mano draugų buvo kankinama NKVD kančių kamerose! Daugelis atsidūrė kalėjime. Kiekvieną rytą klasėje stebėdavau savo draugus. Jei kuris ateina išbalęs, iškankintu veidu, vos bepavilkdamas kojas, tai tas praleido baisią naktį pas raudonuosius budelius. Ir to jau saugokis, nes jo valia gali būti palaužta ir jis gali būti jau įkinkytas į sekimo darbą. Kilnesnio būdo vaikinas, nors ir jam gresia sušaudymas, pasisako geriem draugam, ar net įspėja, kad jo saugotųsi, nes jis bijąs, kad jį kankinant, jis galįs juos, savo draugus, išduoti. Mano pusbroliai ir aš, kaip ir daugumas Lietuvos jaunuolių, laisvi gimę ir išaugę nepriklausomi, nenorėjom pasiduoti priespaudai, prievartavimui. Ir štai mano geriausi draugai, tavo brolio sūnūs, su tėvais, kurie taip pat bolševikam kliudė savo lietuviška gaivosena, buvo iš-

MOTERŲ ŽODIS

Dvi tarptautinės moterų organizacijos

Kas tai yra WOMAN

Šalia Pasaulinio Motinų Sąjūdžio, apie kurį "TŽ" jau buvo rašyta, yra žinoma antra organizacija WOMAN — World Organization of Mothers of all Nations. Šios dvi organizacijos yra iš esmės skirtingos.

1947 m. lapkričio mėn. keletas mėnesių po Pasaulinio Motinų Sąjūdžio įsikūrimo Paryžiuj, gimė JAV Sąjūdis WOMAN, vadovaujamas Miss Dorothy Thompson. WOMAN Sąjūdis pasistatė uždavinį jungti moteris ir motinas į galingą grupę, kuri dirbtų taikai Jungtinių Tautų įtaką panaudojant.

Šio Sąjūdžio rėmėjos turi "The specific plan for peace":

1. Skatinti Jungtines Tautas atstatyti pasaulinį įtakingą autoritetą, sugebantį veikti be "veto", kad sutrukdžius agresingą karą ir ginklavimąsi.

2. Kontroliuoti atominę gresmę ir sutrukdyti ginklavimąsi agresijai.

3. Suorganizuoti pasaulinės policijos pajėgą, kuri tačiau netarnautų tiranijai. Siūlymai labai smulkiai nustatyti.

Sąjūdis pareiškia nesąs socialinė arba pilietinė draugija nei konkuruojanti su tokiomis organizacijomis, bet jis kviečiąs asmenis ir grupes paremti aukščiau iškeltus tris reikalavimus. Vokietijoje WOMAN sekcija, atrodo, rūpinasi motinų savitarpine pagalba.

Pasaulinis Motinų Sąjūdis

Movement Mondial des Mères gimė Trečiojo Tarptautinio kongreso "Motina Žmonijos Pažangos Darbininkė" pasekoj. Šie kongresai buvo sušaukti Moterų Pilietinės ir Socialinės Unijos Paryžiuj 1933, 1937, 1947. Unijos steigėja ir dabartinė pirmininkė yra D. Boutillard.

MMM — Pasaulinis Motinų Sąjūdis, — pirmininkaujant ponia G. d. Arcy, dabar turi savo sekretoriatą Paryžiuj ir dirba kontakte su JTO. Sąjūdis siekia pagerinti gyvenimo sąlygas, kurios leistų Motinoms atlikti žmonijos pažangos darbą šeimoj ir valstybėj.

Motinos charta buvo suredaguota remiantis prigimties dėsnių principais, bendrais visiems žmonėms. Ji sudaro Sąjūdžio bazę, ir nustato motinų atsakingumą bei prašo gerbti jų laisvę atatinkamai atsakingumui.

Iš čia kyla reikalas veikti į įstatymus, įstaigas ir socialinį gyvenimą. Čia įjungti juridiniai, demografiniai ir ekonominiai veiksniai, kad palengvinus motinoms atlikti jų šeimyninį ir socialinį vaidmenį.

Tarptautinis kongresas birž. 6-10 d. sujungė visas Pasaulinio Motinų Sąjūdžio komitetų nares, susirinkusias iš skaitlingų tautų studijuoti Motinos vaidmenį ekonominiame gyvenime ir iš čia paeinančias teises.

Visai netenka abejoti, kad socialinė tvarka, respektuojanti motinų teises, lengvina asmens išsivystymą, moralinių vertybių ugdymą ir tuo būdu paruošia taikos atmosferą.

Pasaulinis Motinų Sąjūdis nesiima politinio pobūdžio priemonių, siūlomų WOMAN. Tai nėra jo uždavinys ir tautiniai komitetai taip pat galvoja. Vadovaujantis WOMAN komitetas savo ruožtu neparodė pritarimo Motinos Chartai.

Čia tenka dar kartą konstatuoti, kad abi organizacijos skiriasi iš pagrindų. Jų veikimas gali eiti paralėlia,i nes neturi o paties turinio. Kai kuriuose kraštuose jos susiduria. Tačiau nėra nieko priešingo, jei kai kurios organizacijos ar asmens priklausys vienam ar kitam sąjūdžiui, kurie remiasi dviem veiklos formom.

Yra dvi veikimo formos, kurios turi atskirus tarptautinius sekretoriatus, tautines sekcijas, atskirus spaudinius. K.

K. GRIGAITYTĖ-GRAUDUŠIENĖ

KAIP DAINA

Kaip daina tolumoj nuskambėjus
mūsų dienos negrįš atgalios...
Aidą jų nusinešdamas vėjas
vis tyliau už kalnų tekartos...

Kaip sapnuoti nūn sapną tą gražų,
kol krūtinėj jaunatvės ugnis.
Jei krauju žemės veidą nudažo,
atžalynuose švaistos mintis.

Kai bučiuoji man virpančią ranką,
belydėdamas žieduotu keliu,
pro grūmojančią ugnį patrankų
Tavo žodžių išgirst negaliu.

Kaip daina, tolumon nuskambėjus,
mūsų dienos negrįš atgalios.
Nė balandis, už jūrų viešėjęs,
neatneš mums šakelės žalios...

ALDONA VALICKAITĖ

Henrikui Norbertui

Liūdesys liūliuoja, slegia
Lig tamsios, juodos nakties.
Ilgesys nerimastėliu glebia,
Kartoja žodžius praeities.

Ar linguos rugiai lyg anksas,
Ten kur Nemunas, Neris?!...
Ar tenai kada begrįšiu
Nemunėlio paklausyt.

Į laukus takus išbrisiu
Bernužėlio pasitikt?...
Kažin kas širdy vis klausia.
Ar pakils gimta šalis.

Virtuviniai reikalai

Bulvių maltiniai

Paimti 2-3 svarus bulvių, 12 kvepiančių ir karčiųjų pipirų, 1-2 svogūnus, pagal skonį druskos, nuo 3 ligi 5 kiaušinių, 3 šaukšt. bulv. miltų, 2-3 šaukšt. kviet. miltų, 1 stiklinę pyrago džiuvesėlių ir 100 gr. riebalų.

Bulves išvirti (galima ir su lupyna), ataušinti, sumalti, sudėti bulvin. miltus, smulkiai supiaustytus ir paspirgintus svogūnus, maltus pipirus ir kiaušinius. Mišinį gerai išminkyti. Jei tešla per minkšta, įdėti džiuvesėlių. Daryti pailgus maltinius, aptepti išplaktu kiaušiniu ir pabarstyt džiuvesėliais. Kepti ant karštų riebalų. Duoti į stalą su grybų, pamidorų ar krienų padažu. Užtenka 6 asmenims.

Krienų padažas

1 šaukštas sviesto, 1 šaukštas miltų, ½ stiklinės grietinės, 100 gramų krienų, 2 - 3 tryniai, 2 stiklinės sultinio — buljono, druskos, cukraus, citrinos sunkos. Miltai su sviestu kaitinti ant lengvos ugnies maišant koi pageltonuoja, tik neduot parusti. Pavirinama. Sudedama krienai, uždengiama ir dažnai maišant troškinama, kol jie suminkštėja. Tada dedama ištrinti su druska tryniai ir grietinė. Padažas pakaitinamas, bet nevirinamas. Dedama cukraus, druskos ir rūkšties. Galima daryti ir be trynių. Tinka prie jautienos, kiaulienos ir bulvių valgių. 6-šiems asmenims.

Ponckos — spurgos

Paimti 5 trynius, 2-3 stiklines miltų, ½ stiklinės konfitūrų, truputis druskos, vanilijos, 125 gr. sviesto, 800 gr. taukų, 1 šaukštas mielių, ½ stiklinės cukraus.

Ruošiant spurgas, nereikia leisti tešlai perdaug iškilti, nes ji išsišakojus sugeria labai daug taukų. Gerai išminkyta ir nedaug tepakilusi tešla, įdėta į verdančius taukus, smarkiai kyla ir jų nesugeria. Į taukus įpilti šaukštą degtinės ar spirito.

Ištrinti sviestą vis įmušant po vieną trynį, supilti išleistas mieles, drungną pieną, truputį druskos, cukrų ir miltus. Minkyti 1 valandą, nes nuo ilgesnio minkymo spurgos geresnės.

Kai tešla truputį pakils, iškočioti ir su stikline išpiaustyti ritinėlius. Ant vieno ritinėlio uždėti konfitūrų (geriausia vyšnių) uždengti kitu, kraštus suspaudyti ir aptepti kiaušinio baltymu, kad neatsidarytų. Tokias spurgas sudėti ant lėkštės šiltoj vietoj ir leisti pakilti. Po to virti taukuose, į kuriuos įdėti truputį vanilijos. Išvirus, kol karšti, apibarstyti cukrumi.

Ar daug žinai apie vedybas?

Vedybos yra viena iš populiariausių moters temų, vistiek ar ji yra ištekėjusi ar ne. Tačiau daugumoje iš mūsų tiek maža žino apie šį kasdieninį gyvenimišką dalyką.

Ar, pavyzdžiui, ne dauguma iš mūsų galvoja, kad jaunesnės poros lengviau prisitaiko negu vyresnieji. Aš taip pat galvojau.

Čia paduodama eilė įdomių faktų, nesenai išvestų šviesos statistikos, įvairių sociologų, auklėtojų ir psichologų.

Konservatyvios mergaitės yra geriausios žmonos.

Tiesa. Kada Stanfordo universiteto profesorius psichologas Lewis Terman studijavo laimingas ir nelaimingas žmonas, padarė išvadą, kad laimingiausios žmonos tipas buvo nemoderni, konservatyvi ir sutariama žmona. Kita jos žymė—labdaringa, rami ir pasitikinti savimi.

Vedybos su bažnyčios palaiminimu neša laimę.

Taip. Bažnyčia žada laimę daug didesniam procentui negu kokios kitos apeigos. Žinoma, ji laimės negarantuoja, bet ji suriša glaudžiu ryšiu. Jaunieji su religine praeitimi jau patys turi tas savybes, kurios juos gali padaryti laimingais. Ir bažnytinis palaiminimas nustato aprėžtas ir vedybinę laimę saugojančias ribas.

Pirmieji vedybiniai metai yra sunkiausi.

Netiesa. Statistika rodo, kad pavojingiausi yra tretieji, ketvirtieji ir penktieji metai. Po to, pavojus sumažėja ligi "sidabrinių" metinių. Tuomet vėl atsiranda konfliktų dėl vyrų bandymų atgauti antrąjį jaunystę.

Žmonos namų ruošos darbas yra daug vertesnis, negu ji uždirbtų vidutiniame moters darbe.

Tiesa. Virimas, skalbimas, švaros palaikymas yra verta apie 3.000 dol. į metus arba 60 dol. savaitei. Taigi daug daugiau, negu ji gautų dirbdama. Žinoma, vienintėlė kliūtis — nė vieną vyrą negalima priversti sumokėti savo žmonai už šį sunkų ruošos darbą.

Vedybos yra laimingesnės, jei vyras yra "bosu".

Netiesa. Bet tai nereiškia, kad moteris šeimoje turi "dėvėti kelnes". Geriausias sutarimas, kai nė vienas nesijaučia bosu. Jei tai negalima, geriau, kad vyras veda kelią.

Kai žmona vyresnė, vedybos skaitomos nesekmingos.

Klaida. Vyrai mažiau būtų nusistatę prieš pasirinkimą truputį vyresnių už save gyvenimo draugių, jei jie žinotų, kad tokios vedybos, paprastai, yra laimingesnės. Tai yra todėl, kad vyresnės ir protingesnės žmonos myli ir globoja savo vyrus daug labiau, negu jaunesniosios.

Vyrai negerbia savo žmonų, kad šios nekreipia dėmesio į išviršinį susitvarkymą.

Klaida. Praėjus tam tikram laikui po vedybų, bet koks pasikeitimas žmonos išorėje mažai veikia vyrus. Psichologai sako, kad vyrai palaiko stiprų protu apspręstą pavidalą tos mergaitės, kurią jie pamilo. Šitos vaizduotės nesunaikina jos išviršinis suprastėjimas, žinoma, su tam tikrom ribom. Tikroji priežastis — kodėl vyras nesidomi savo žmona yra ta, kad žmona pamiršta jausti savo svarumą šeimoje.

Šeimos ginčai kyla dažniausiai prieš pusryčius.

Taip. Ne dėl to, kad vyras su žmona yra alkani, bet kad jie yra dar mieguisti ir maištauja eidami pasiimti savo kasdienę naštą. Tuo pasižymi ypač vyrai.

Labai rūpestingas ir geras sūnus paprastai yra žmonai geras vyras.

Klaida. Ne tai, kad sūnus neturi būti malonus ir rūpestingas, bet užaugusio žmogaus perdidelis pasiaukojimas ir jausminis priklausomumas nuo motinos, psichologai teigia, yra jo nepribrendimo ženklas. Tokiam vyrui sunkiai patikima vedybų atsakomybė.

Stambūs riebūs vyrai renkasi tokias pat gyvenimo drauges.

Tiesa. Ir liekni vyrai paprastai renkasi tokias pat žmnoas. Paprastai, vyrai linksta prie tos pačios fiziologinės struktūros moterų, kaip lygiai ir prie tos pačios tikybos, šeimos praeities, skonio bei interesų.

Mažo ūgio vyrai šeimoj, paprastai, būva "pastumdėliais".

Netiesa. Maži vyrai dažnai yra išdidūs ir tikri savimi. Kai jie veda aukštesnes už save moteris, jų ūgis labiau pastebimas, ir šios būdo savybės dar labiau iškyla, padarydamos vyrą agresyvų ir valdantį. Dažnai aukšto ūgio žmona nusižeminusiai paklusni savo mažam vyrui.

Vyrų skonis žmonų pasirinkime keičiasi.

Tiesa. Praeito šimtmemčio gale vyrai garbino vyną mėgstančias moteris. Šiandien ji jau pamiršta. Labiausia ieškoma tinkama, prisitaikanti, gero būdo mergaitė. Dar vienas įdomus faktas: bloguose laikuose vyrai renkasi žmonas tų pačių interesų bei būdo ypatybių ir beveik vienodo amžiaus kaip ir jie patys. Geruose laikuose apimtis platesnė.

Senų draugų sužadėtuvės labai trumpos.

Klaida. Jų susižiedavimo laikas prašoka vidutinį. Jie yra pripratę prie vienas kito ir lengviau laukti, negu karštai įsimylėjusiems. Kitas faktas vertas dėmesio — ilgesnė pažintis ir sužadėtuvės yra kelias į laimingesnes vedybas.

Vyrai vedybiniam gyvenime daugiau prisitaiko prie naujų sąlygų, negu žmonos.

Netiesa. Išgirdus juos kalbant ne vienas taip pagalvoja. Bet sociologai sako, kad vedybos daug didesnio atsižadėjimo reikalauja iš žmonų. Jos atsižada savo draugystės, pakeičia vardą, paima į rankas namų tvarką ir patampa priklausomos nuo vyrų. Dar daugiau — vaikai įneša dar didesnį pakeitimą į moters gyvenimą. Tuo tarpu vyrai palieka toj pačioj bendruomenėj, darbe ir jo rutinoj, padarydami tik keletą mažų prisitaikymų palyginus su jų žmonomis.

Pagal **J. Ch. Churchil.**

---

vežti į Sibirą. Ach, mamyte, kokia baisi toji 14 birželio diena... Aš tau nieko nesakiau, ką aš tada išgyvenau. Man gaila buvo tavęs, kenčiančios, dar labiau graudinti. Tylėjau dantis sukandęs. Ir tada, mamyčiuk, aš prisiekiau, kad už kiekvieną išvežtą mano pusbrolį turės žūti iš mano rankos tiek pat bolševikų. Suprask, kokią pagiežą jaučiau. O juk mano širdis gana minkšta. Man gaila mažiausio vabalėlio, o ką jau bekalbėti apie žmogų!

— Taip, taip, mielas vaikeli. Tu esi geras ir jautrus, balandėli, — glostė motina jo ranką. Kelios ašaros nuriedėjo iš jos liūdnų akių.

— Ir štai bombos krenta ant Kauno aerodromo..., — tęsia berniukas toliau savo pasakojimą. — Vokiečiai pradeda karą, pasiryžę, anot jų, išvaduot tautas nuo raudonojo siaubo. "Tepadeda mum Dievas", — tokiais žodžiais Hitleris pabaigė savo griausmingą kalbą prieš šį kryžiaus žygį. Juk girdėjai, mama, per radio? Gražūs žodžiai, gražus tikslas, mamyte. Bet nenoromis prisimenu kryžiuočius, kadaise teriojusius mūsų žemę. Na, bet mes gi ne tik nekeliam prieš juos ginklų, bet dar jiem išvalom kelius. Mes taip jų laukėm. Tuoj susikūrė partizanų štabai. Ir mes visi keturi tavo sūnūs nubėgom į artimiausią štabą. Partizanai paėmė į savo rankas radiofoną, paštą ir kitas įstaigas, žinoma, ir ginklų sandėlius. Mano ir dar poros draugų uždavinys buvo neleisti bolševikams susprogdinti tilto. Visai laiku nubėgom. Keli bolševikų kareiviai jau ruošėsi jį sprogdinti. Mes nutaikėm šautuvus. Ir man ūmai šovė į galvą žodis "Priesaika". Aš prisiminiau, mamyte, savo asmenišką priesaiką: "Už tris pusbrolius — tiek pat bolševikų"... Čia ir yra visa tragedija. Juk aš, šaudamas, visiškai nepagalvojau apie Lietuvą. Prieš mano akis testovėjo vargšai pusbroliai. Kada du kareiviai žuvo, mano ranka nė kiek nesudrebėjo. Širdis buvo kupina pagiežos ir keršto. Bet, kai širyt imant ginklų sandelį, užsėptą Mickevičiaus slėnyje, mano šoviniai mirtinai sužeidė jau trečią sovietų karį, įvyko kažkas nepataisoma.

Berniukas nutilo. Jo balsas palūžo, akyse pasirodė ašaros. Motina be žodžių apkabino jo pečius, priglaudė jo galvą prie savo krūtinės. Vaikinas kiek nusiramino ir toliau pasakojo:

— Tada, jam krentant, ant numindžiotos žolės, aš išgirdau graudų: "Mama". Ir aš prisiminiau tave, brangi mamyte. Man pasidarė nepakenčiamai liūdna. Taip gaila buvo to nužudyto priešo, kuris gal nebuvo bolševikas, tik pildė savo vyresnybės įsakymą. Jis buvo toks pat jaunas, kaip ir aš. Man atėjo į galvą lad jis savo motinai toks pat mylimas vaikas, kaip aš tau. Ir tada pagalvojau, kodėl pasaulis taip surėdytas, kad žmogus žmogaus nekenčia. Toks liūdnumas mane pagavo, toks liūdnumas... Nė nežinau, kaip aš parėjau namo. Buvau labai nelaimingas. Bet to negana, mamyte. Dar ne galas mano kančių. Matyt man lemta šiuo nepaprastu istorišku metu blaškytis nuo vieno išgyvenimo prie kito. Juo arčiau namų, juo labiau pradėjo mano gailestis priešui blankti. Ir aš pajutau didelę gėdą. Juk aš ne vyras, kad gailiuosi priešo, kuris mano gimines ir kitus tautiečius kankina, žudo. Ir koks aš lietuvis, kad tik asmeniško keršto vedinas nužudžiau tuos tris? Kokia gėda, kokia gėda, mamyte. Aš esu nevertas lietuvio vardo, aš esu nevertas būti tavo sūnum.

Vaikinas pabaigė savo išpažintį ir visai vaikiškai priglaudė savo galvą prie motinos kelių. O ji, glostydama sūnaus drėgnus plaukus, švelniai, pro susigraudinimo ašaras, prabilo:

— Vaikuti, mielas vaikuti, negadink sau širdies. Aš tave labai suprantu. Tau gėda, kad ne kilnaus Tėvynės jausmo vedinas tu nušovei priešus, o asmeniško keršto skatinamas... Balandėli mano, tuo sunkiu mum ryžtumo metu tau viskas susipainiojo. Per daug išgyvenimų tavo jaunai širdžiai. Sakai, pamačius priešą, iš tavo pasąmonės iškilo noras keršyti... Bet koks jausmas, sakyk, kitus jaunuolius pagavo tą pirmą karo dieną? Ar ne kerštas? Kiekvienas pagalvojo, kad atėjo valanda atsiskaityti už nukankintus tėvus, brolius, seseris, už ištuštintas, nuteriotas sodybas, už lietuvių kalbos slopinimą, už dvasinės ir materialinės vergovės įvedimą. Ar ne? Juk ne tik teritorija sudaro Tėvynę, sūneli. Bet ir tauta — žmonės, jų gyvenamosios vietovės, jų bendri siekimai, bendra istorija, bendri papročiai, ta pati kalba. Tai vis didelio organizmo — Tėvynės rateliai, šriūbeliai. Ir tu, vaikuti, kovojai už Lietuvą, kaip ir kiti nauji šių dienų didvyriai. Ar dabar nusiraminai?

Vaikinas pakėlė nušvitusias akis į motiną ir dėkingai apipylė jos rankas bučiniais.

— Sakai... — toliau kalbėjo motina, švelniai šypsodamasi, — kad keršto jausmas nublanko ir tau pasidarė gaila tų nukautųjų. Tai teparodo tavo jautrią širdį. Tai nėra, anaiptol, tavo kaltė ar silpnumas. Tai yra mano ir daugumo Lietuvos motinų kaltė. Mes kaltos, kad savo vaikams įskiepijome ne tik Tėvynės meilę, bet ir meilę žmogui, Ne tik savam, bet ir svetimam. Tai yra mūsų klaida...

Motina susimastė, o sūnus nustebęs žiūrėjo į savo gimdytoją. Juk ji visuomet taip maža tekalbėdavo. Ji, kaipo akušerė, būdavo labai užimta. Tik spėjo išklausyti vaikų pasipasakojimus ar skundus, švelniai pabardama, kai reikėdavo, trumpą patarimą duodama. Ji buvo jiem ir tėvas ir motina. Tėvo jis neprisimena. Seniai pasimirė.

— Bet gal ir gerai, kad neugdėm jūsų širdyse neapykantos svetimam, — vėl prašneko motina. — Ji ir neugdoma, kaip usnys gėlių darželyje, išauga, išbujoja. Jei būtume ugdę kerštą, neapykantą, gal būtumėt išaugę žiaurūs, nepakenčiami egoistai. Mes išugdėm jumyse Tėvynės meilę ir laisvės troškimą. Juk vergiškos dvasios žmonės nesukils, o kantriai temps savo jungą. O mes nepakenčiam vergovės. Spaudžiami, vergiami priešinamės, nepasiduodam ir sukylam prieš prispaudėjus. "Kiekviena kova reikalinga aukų", — tarė revoliucionierius poetas Janonis. Tai yra neišvengiama blogybė. Tad nesijaudink, vaikuti. Tu, kiek galėjai, prisidėjai prie bendros kovos už Lietuvos laisvę. Ir tu nesi silpnas, tik geras, mielas vaikutis.

— Mamyte, nejau aš dar vaikas, ne vyras? — užsigavo vaikinas.

Motina linksmai nusijuokt

— Kad ir barzdą užsiaugintum, kad ir pražiltum, tu man vis būsi mažas vaikas. Visoms motinoms jų vaikai lieka vaikais.

— Man sunku tai suprasti, mamyte, — tarė vaikinas. — Juk aš 17 metų, gavau brandos atestatą, esu atskiras individas, mano gyvenimas eina kita vaga, kaip tavo, o su laiku juk turėsiu savo atskirą gyvenimą... Ir tu vis mane laikysi vaiku?...

— Ne, vaikeli, gal aš netiksliai išsireiškiau. Tu jau dabar beveik esi suaugęs. Aš su nuostaba seku tavo dvasinį augimą, kilimą. Taip, tu eisi kitu keliu, tu kursi savo nuosavą gyvenimą, o aš būsiu nuošaly ir kiekvieną tavo žingsnį seksiu, laiminsiu. Tačiau mano širdžiai tu liksi visuomet mylimas vaikas.

Abu nutilo. Motina nuliūdo, galvodama, kad greit jos sūnūs, kaip paukščiai, vienas po kito, išspurdės iš po jos sparno. Tol tavo vaikas, kol jis ant tavo kelių sėdi, — galvojo. O sūnus vėl mintimis grįžo prie paskutinių dienų įvykių.

— Bet kiek mūsų vaikinų žuvo, mamytė! Daug daug mūsų kraujo pralieta visoj Lietuvoj. Vokiečiai atžygiuoja į mūsų, partizanų, išlaisvintą žemę iškilmingu maršu. Bet ar jie sutiks mūsų kraštui grąžinti nepriklausomybę? Mes džiaugiamės, laukiame jų, kaip išvaduotojų, bet juk jie mum taip pat svetimi, mamyte, kaip ir anie raudonieji barbarai.

Tuo tarpu kažkas pasibeldė į langą.

Po valandėlės į kambarį įvirto trys nuvargę, betšviečiančiais linksmumu veidais jaunuoliai.

— Tegyvuoja Lietuva ir mūsų mamytė! — sušuko jie ir, apstoję motiną ratu, ją iškėlė ant rankų aukštai aukštai.

Iš plataus pasaulio

Vokietijos puolimas — mūsų puolimas

Trijų didžiųjų užsienių ministeriai dėl Vokietijos apginklavimo besitardami pirmiausia išdirbo bendruosius principus: 1. Deklaravo, kad Vokietijos užpuolmias būtų laikomas kaip ir jų kraštų užpuolimas. 2. Sutarė V. Vokietijai leisti sudaryti 30 tūkstančių milicijos, kuri bus vėliau padidinta iki 50 tūkstančių. Ji bus atskirų valstybėlių žinioje, bet pavojaus atveju galės būti panaudota centro vyriausybės. 3. Leisti padidinti plieno produkciją. 4. Vokiečių darbo jėgą panaudoti okupacinių pajėgų reikalams. 5. Leisti pasiųsti savo atstovus į užsienius. Bet tai dar nereiškia, kad būtų atgaivintos ambasados Paryžiuje, Londone ir Vašingtone. 6. Baigti karo stovį su Vokietija, paliekant tik kaikurią ūkinę ir įstatymdavystės priežiūrą.

Sulaiko eksportą į Sovietų kraštus

Beabejo dėl JAV spaudimo, D. Britanija paskelbė nebesiųsianti mašinų į Sovietų Rusiją ir kitus rytų Europos kraštus. Būsią peržiūrėta ir Britų prekybinė sutartis su Lenkija. Prezidentas Trumanas atmetė senato nutarimą sulaikyti paramą su sovietais prekiaujantiems kraštams beabejo jau žinodamas Britų vyriausybės sprendimą.

Europos atstatymo bankas

Rugsėjo 19 d. 18 Europos valstybių pasirašė susitarimą prekybinių balansų išlyginimą atlikti per bendrą atsiskaitymų banką. Taip, pav., jei Vokietija ką importuos į Belgiją, o toji bus eksportavusi į D. Britaniją, tai Vokietijai bus sumokėta iš D. Britanijos sumų — išlyginimai bus daromi tik per tą banką. Į direkciją išrinkta Italija — pirm., Prancūzija, Anglija, Danija, Vokietija ir Olandija.

— LONDONAS. — Čia rugsėjo 19 prasidėjo Commonwealth kraštų konferencija, svarstanti ūkinius Tolimųjų Rytų reikalus ir vakarų apginklavimo finansavimo klausimus.

D. Britanijos plieno pramonė nacionalizuota

Senato sulaikytą plienopramonės nacionalizavimo įstatymą darbiečiai vėl įnešė į parlamentą rugsėjo 20 d. Opozicija dėjo didelių vličių, kad čia Attlee vyriausybė užklius ir spaudė, kad įstaytmas būtų atidėtas iki 1952 m. Buvo kalbama, kad darbiečiai, jei prakištų, skelbs naujus rinkimus, bet jie laimėjo 306 balsais prieš 300, nors 3 darbiečiai nedalyvavo, o visi 9 liberalai balsavo prieš.

Po balsavimų parlamento posėdžiai pertraukti iki spolio 17 dienos.

Katyno žudynės bolševikų darbas

Iš Vašingtono "Gl. and M." praneša, kad daug kartų minėto pulk. leit. Van Vliet nuomone lenkų karininkai Katyne buvę bolševikų nužudyti.

Dabar Vliet yra Tolimuosiuose Rytuose. 1943 m. jis buvo vokiečių belaisvis ir buvo nuvežtas į Katyną kaip svetimšalis ekspertas, bet vokiečiams savo nuomonę pareikšti atsisakęs. Ją jis surašęs grįžęs iš nelaisvės 1945 m. o kai vėliau pasirodė, kad tas raportas dingęs, pakartinai juos surašęs. Lenkai ir jų bičiuliai senai reikalauja iš karo ministerijos leisti tuo raportu pasinaudoti, bet iki šiol, rodos, jo nepasiekė. Iš kur spauda tas žinias paėmė, neskelbiama.

W. Churchill mano, kad karas gali kilti šįmet

Buvusio premjero Churchill pusseserė Clara Sheridan, skulptorė, gyvenanti Airijoje, vykdama kaip maldininkė į Romą, aplankė savo giminaitį. Jos kelionę jis užgyręs, o dėl jos noro pasilikti gyventi Italijoje arba Prancūzijoje, kur klimatas esąs geresnis ir aplinka menininkui tinkamesnė, senasis politikas pasakęs:

"Geriau dar šiuos metus palik Airijoje ir dėkok Dievui, kad tave skiria čia nuo Europos kontinento Lamanšo sąsiauris ir Airijos jūra; nežinia kas gali atsitikti; mes esame dideliame pavojuje".

Kinijos klausimas JT O

Jau pirmajame JTO posėdyje Indija pasiūlė, kad būtų pašalintas nacionalistų ir priimtas komunistų atstovas. Pasiūlymas nepraėjo. Tačiau, Kanados užsienių min. Pearson pasiūlius, sudaroma 7 komisija tam klausimui apsvarstyti irplenumui referuoti.

Pietų Afrika kariautų

P. Afrikos premjeras Malan nacionalistų partijos kongrese pareiškė, kad P. Afrika naujo karo atveju kariautų greta viso Commonwealth. Antibritiškos ir izoliacijonistiškos nuotaikos esą mirę.

Ar ne perdaug pasitikima

Iš Vienos pranešama, kad ten stebimasi, kaip lengvai patikima ir pasitikima visais pabėgėliais iš sovietų sferos, kurių tarpe esą ir specialiai pasiunčiamų. Ypač perlengvai juos priimąs ir į atsakingus postus įsileidžiąs amerikiečių saugumas Vokietijoje ir IRO.

Vienos sluoksnių nuomone, esąs skandalingas dalykas, kad buvęs vengrų ūkininkų partijos vadas Kovacs, kuris būdamas Vengrijoje visada pasisakydavęs už "bendradarbiavimą" su komunistais ir veikęs visur prieš antikomunistinę rezistenciją, 1948 m. pabėgęs, dabar esąs Vašingtone Antisovietinio Vengrų komiteto atstovas.

Australai imigrantus nori virškinti

Šveicarijos savaitraštis "Die Weltwoche" spausdina seriją reportažų iš Australijos. Jose pastebima, kad Australijos vyriausybė daro visas pastangas, kad asimiliuotų naujus emigrantus iš Europos. Tačiau tos pastangos neduoda rezultatų, nes yra pamirštas vienas reikalas — žmogus. Vienas jaunas lietuvis, gyvenąs stovykloj netoli Sydnejaus, pasakęs: "Daug propagandos buvo laive, tačiau propagandai ne labai esame jautrūs".

— HEIDELBERGAS. — JAV kariuomenė, esanti Europoje, aprūpinta naujaisiais bazukais —prieštankiniais 3,5 colių ginklais.

— ROMA. — Vengrų katalikų sluoksniai teigia, kad komunistinės vyriausybės paskelbimas, kad sutartį su vyriausybe pasirašę 300 kunigų, esąs neteisingas. Ją pasirašę vos 35 ir daugumas jų esą anksčiau dvasinės vyriausybės suspenduoti ar ekskomunikuoti už įvairius nusikaltimus.

— NAUJORKAS. — Buvęs JAV ambasadorius Londone Naujorko arkivyskupijai paaukojo $2.000.000. Už juos bus pastatyta našlaičių prieglauda ir pavadinta kare žuvusio ambasadoriaus sūnaus Juozo vardu.

— ROMA. — Rugsėjo pradžioje į Romą atvyko Viet Namo imperatorius ir buvo priimtas Šv. Tėvo audijencijoje. Jis yra budistas, o žmona ir 5 vaikai katalikai.

— LONDONAS. — D. Britanijoje pasirodo vis dažnesnių sabotažo veiksmų. Anksčiau tai reiškėsi laivyne, o pastaruoju metu ir aviacijoje.

— ZUERICH. — Čekoslovakų vice konsulas Tuček paprašė šveicarų vyriausybės globos.

Indokinijos komunistai sujudo

Suplanuotam perversmui Saigone Vietminh kariuomenės batalionas buvo slapta įgabentas į miestą. Tuo pat meut; rugsėjo 18 d., Vietmin kariuomenės dalinys užėmė Dougke miestą arti Kinijos. Puolami dar du miestai Kniijos pasienyje.

Nužudytas vyskupijos administratorius

Olomouco vyskupijos administratoriu Čekoslovakijos valdžia paskyrė komunistą, kuris tatrp kitko yra pareiškęs, kad jis džiaugtųsi galėdamas matyti visus Čekoslovakijos vyskupus pakartus.

Dabar pranešama, kad šis administratorius pasipriešinimo kovotojų nužudytas.

— UTICA, N.Y. — Rugsėjo 14 d. pasiųsti specialistai į Utica, kur vienu metu pasireiškė poliomelyčio 70 susirgimų ir 5 mirtys per 36 valandas.

— PRETORIA. — Pietų Afrikos gen. gubernatoriu karalius paskyrė vietos žmogų, dabartinio kabineto ministerį Dr. E. G. Jansen. Tai bus jau antras g. gubernatorius, neprisiųstas iš Anglijos.

— JERUZALĖ. — Izraelyje dabar visose mokyklose mokoma hebraiškai.

— BERLYNAS. — Rugsėjo 20 d. rusai buvo perkėlę miesto sektoriaus sieną į britų zoną kokį 100 jardų. Britai norėjo prikalbėti sienos ženklus grąžinti į senąją vietą geruoju, o kai tai nedavė vaisių, patys juos perkėlė ir pastatė sargybas.

— VARŠUVA. — SS generolas J. Sporrengev, kaltintas dėl 4000 žydų ir lenkų karo belaisvių sušaudymo, Lenkijos teismo nuteistas mirti.

— VAŠINGTONAS. — Štabo viršininkas Omar Bradley pakeltas armijos arba 5 žvaigždžių generolu.

Šveicarų laikysena keista

Rugpiūčio 6 d. Beromuensterio radio programoje buvo numatytas "Ein duesteres Jubilaeum". Turėjo būti paminėtas Baltijos valstybių prievartinis įjungimas į Sov. S-gą. Šis programos punktas gautas ir jam medžiaga buvo paruošta pp. Garbačiausko ir Schperio rūpesčiu. Tačiau išvakarėse Šveicarijos politinis departamentas šį minėjimą iš programos išimdino. Jau nebepirmas kartas departamentas išimdina iš programos dalykus apie Baltijos valstybes, nors radiofono vadovybė sutinka juos leisti.

Tiki, kad nugalėjo poliomelitį

Casablancos Pasteur institutas turi serumą, kurį laiko tikru vaistu nuo poliomelyčio, paskelbė instituto direktorius, atsilankęs į Paryžių.

Aklųjų kaimas

Izraelio vyriausybė įkūrė specialų kaimą akliesiems. Tuo tarpu jų ten yra 40 šeimų, bet skaičius nuolat auga. Yra įrengtos dirbtuvės, kur jie susirenka dirbti įvairių rankų darbų. Jie patys ten ir visą tvarką palaiko. Pinigų tam parūpino dvi JAV žydų organizacijos.

Pietų Afrika nepriklausoma

Į Britų karo ministerio J. Strachey pastabą, kad jam labai nepatinkanti dabartinė P. Afrikos politika, premjeras Malan savo partijos kongrese Transvalyje pareiškė: "P. Afrika jau nebėra D. Britanijos kolonija. P. Afrika yra suverenė nepriklausoma valstybė. Mes nekišame savo nosių į Britanijos reikalus ir tikimės, kad britai taip nedarys mums". Panašius pareiškimus padarė dar ūkio ir kr. gynimo ministeriai.

— LUNEBURGAS. — Hitlerio finansistas Dr. H. Schacht, alijantų tribunolo išteisintas dar 1946 m., buvo teisiamas vokiečių teismo ir vėl pripažintas ne naciu.

KANADOS ŽINIOS

Ar Kanada mobilizuos?

Kaip žinoma, savanorių verbavimas į specialiąją Korėjos brigadą, kurios skaičius nuolat didinamas ir jau kalbama apie 15.000, turi pasisekimo. Šiuo metu yra suverbuota jau per 9000. Bet į reguliariąją krašto kariuomenę mažai kas testoja ir nuo liepos 20 d., kai buvo paskelbtas verbavimas, įsirašė vos 1800 vyrų. Dėl to tai dabar verbavimo į specialiąją brigadą knygos paskelbtos uždarytos ir toliau bus tik priimama apskritai į kariuomenę, nedarant skirtumo, o specialioji brigada bus baigta pildyti iš tų pačių. Ji, atseit, sudarys vienos Kanados kariuomenės dalinį. Ar tuo būdu savanorių skaičius padidės — ar galimos kelionės į Tol. Rytus masalas papildys ir kanadiečių pulkus, tuo tarpu sunku pasakyti. Jei to nebus pasiekta, Kanadai teks taip pat pradėti privalomą šaukimą.

Legionierių suvažiavimas

Rugsėjo 10-13 d. Wpg. įvyko XII-tasis Kanados Legiono suvažiavimas. Dalyvavo virš 1000 delegatų. Savo rezoliucijose suvažiavimas reikalauja:

1. Totalinis pasiruošimas prieš rusiškojo komunizmo artėjančią gresmę.

2. Būtina ir neatidėliotina mobilizacija visų ūkio šakų išteklių geresniam pasiruošimui ir prisitaikymui karo metu.

3. Greitai pravesti naujokų mobilizaciją rezervinėms karo pajėgoms Kanadoje ir tt.

Katalikiška unija prieš piketavimą

Kanados katalikų darbo federacija priėmė nutarimą siūlantį panaikinti darbininkų piketavimą įmonių streiko metu. Vietoje to turįs būti išleistas įstatymas, kuris draustų įmonėm ką nors daryti ar mašinas paleisti streiko metu, jei tas streikas paskelbtas legalių, darbinnikus atstovaujančių unijų.

Duchoborus paleido

Už nuogų paradus ir namų deginimus pavasarį nuteisti 395 duchaborai, jų tarpe 117 moterų, rugsėjo 20 d. iš kalėjimo paleisti malonės aktu. Jie paleisti prašant jų komitetui.

— OTAVA. — JAV ir Kanada tariasi dėl įrengimo bendro aerodromo prie Windsor, kur ištikrųjų vienas miestas yra išsiplėtęs abiejose valstybėse.

— OTAVA. — Svarstant apsiginklavimo planą, senatorius F. P. Quin plačiai įrodinėjo reikalą į Europos saugumo sistemą įjungti Ispaniją.

— OTAVA. — Kanados jūrų laivyno personalo 22% yra katalikai, bet karininkų katalikų tėra vos 10% — 12 iš 156 karininkų. Daroma žygių jų skaičių padidinti.

SPORTO ŽINIOS

Torontas

Paskutinių savaičių bėgyje liet. futbolininkai turėjo du susitikimus. Rungtynės prieš Commodores baigėsi lygiomis 2—2. Atrodo šias rungtynes teks peržaisti, nes dėl sutemos antro puslaikio buvo žaista tik 15 min. Vienas iš svarbiausių šiose pirmenybėse bandymų nuvainikuoti pirmaujančią Tartans komandą lietuviams nepavyko— teko pralaimėti 0—2 (0—0). Dėl įvairių priežasčių šiose rungtynėse negalėjo dalyvauti keli stipresni liet. žaidėjai kaip Tėvelis, S. Pulkauninkas, Kalinauskas, Vėlyvis. 25-je II-ro puslaikio min. krinta abu įvarčiai — viens po kito. Žaidėjų ūpas krenta, nes nėra vilties laimėti.

● Su vasaros malonumais baigiasi aikštelių ir lauko sportavimo sezonas. Sportiškas gyvenimas ras sau prieglobstį halėse, salėse ar kambariuose. Lietuvių sporto klubas Vytis ir šįmet susiduria su patalpų trūkumu. Dalį šių bėdų klubo vadovui K. Sapočkinui pavyko išspręsti palankiai. Tenka pranešti, kad stalo tenisininkų treniruotės vyks per visą žiemą 736 Bathurst — (Lenox g-vių kampas) United Church salėje pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais nuo 6 val. ir šeštadieniais nuo 11 val. iki 6 val. vakaro. Jau šiuo metu veikia 1 stalas, bet greit žada pastatyti ir antrą. Šachmatininkai gavo kambarį lietuviškoje "Europa" valgykloje 756 Queen St. West. Krepšininkų treniruotės vyks Westend YMCA salėje.

Rudens sezono atidarymui torontiškiai krepšininkai ir stalo tenisininkai numato išbandyti jėgas su Hamiltono lietuviais.

● Jugoslavijos komanda laimėjo tarptautines šachmatų varžybas Dubrovniko mieste. Iš viso dalyvavo 16 valstybių 4-rių žaidėjų sąstato komandos. Jugoslavija surinko 45½ taško prieš 14½. Kitos valstybės išsidėstė sekančiai: Argentina 43*, Vak. Vokietija 40½, JAV 40, Olandija 37, Belgija 31½*, Austrija 31½, Čilė 30½, Prancūzija 28*, Suomija 28, Švedija 27*, Italija 25, Danija 22, Peru 21½, Norvegija 15, Graikija 12.

* Šios valstybės dar turės po 1 susitikimą, todėl taškų santykis dalinai pasikeis. **Jžg.**

Lengvaatletų Briuselio olimpiada

Šią vasarą Sovietų S-ga pakėlė geležinę uždangą savo ir satelitinių kraštų sportininkams, kad jie galėtų dalyvauti 5 dienų Europos kraštų lengvosios atletikos olimpiadoje Briuselyje. Olimpiadoje dalyvavo 648 sportininkai iš 24 valstybių.

Tai antras sovietų sportininkų lengvaatletų pasirodymos užsieny po II-jo pasaulinio karo. Pirmą kartą jie dalyvavo Oslo olimpiadoje, o dabar Briusely. Atrodo, kad sovietų lengvoji atletika susilygino su Europos klase, tačiau 1952 m. olimpiadoje Helsinkyje nenurungs JAV. Tikroji tų dviejų kolosų sportininkų kova vyks 1956 m. pasaulinėje olimpiadoje.

Tarptautinis Olimpinis Komitetas leido Vokietijai ir Japonijai dalyvauti Helsinkio olimpiadoje.

Neoficialiai apskaičiuota, kad Briuselio olimpiadoje Sov. S-ga surinko 112 taškų, Anglija — 108, Prancūzija — 107, Švedija — 75 ir Italija — 67. Daugiausia aukso medalių už pirmas vietas gavo Anglija — 7, tokiu būdu moraliai nugalėjo Sov. S-gą, kuri gavo 6 aukso medalius.

Vyrų grupėje sovietai laimėjo tik 2 pirmas vietas. Trišoky Ščer bakovas nušoko 15,39 mtr. Pasaulinis rekordas yra 16 mtr. — Haoto Taima, Japonija. 400 mtr estafetę rusai perbėgo per 41.5 sek. Pasaulinis rekordas, pasiektas amerikiečių 1936 m. — 39.8 sek.

Moterų grupėje rusai laimėjo 4 aukso medalius: šokime į tolį, diske, rutuly, ieties metime.

Emil Zatopek — Čekoslovakija — laimėjo 5.000 ir 10.000 mtr. bėgimus.

Šis 24 m. Čekoslovakų armijos kapitonas yra pats geriausias ilgų distancijų bėgikas Europoje.

Bendrai, atsiekti rezultatai kai kur toli atsilieka nuo pasaulinių rekordų. **Stp. But.**

RUTH FROCKS
Moteriškos suknelės, kostiumai, paltai, apatiniai, kojinės ir kt.
Duodame lengvam išsimokėjimui
1637 Queen St. W. (prie Ronceswalles) Toronto. Tel. LO 7882

DANTISTAS
Dr. ELIAS WACHNA
Priėmimo val. 10-12, 2-6
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais priima taip pat 7-9 p.p.
386 Bathurst St. Toronto
Tel. EL—6515

Dr. William J. Zinchesin
B.A., M.D., L.M.C.C.
GYDYTOJAS ir CHIRURGAS
Priėmimo valandos 2—4.30 ir 7—9 po pietų.
386 Bathurst St. Toronto
Tel. WA 1344:

Lietuvis radio mechanikas
L. KOCIUS
949 DUNDAS ST. W. netoli lietuvių bažnyčios. Tel. WA 1691
priima pataisymui visų rūšių radio aparatus. Darbas atliekamas gerai ir sąžiningai. Kreiptis nuo 9 iki 2 val. popiet

UKRAINIEČIAI LAIDO TUVIŲ DIREKTORIAI
įsikūrę prieš 27 metus
CARDINAL & SON
366 Bathurst St. Toronto Tel. WA—9954

CITY FURNITURE COMPANY
Visų rūšių baldai ir elektriniai įrenginiai
DUODAMA LENGVAM IŠSIMOKĖJIMUI
3097 DUNDAS ST. W. TORONTO. TELEF: LY—9921

VISIEMS LIETUVIAMS
Vestuvines nuotraukas nemokamai
fotografuoja tik
LUNA foto studija
575 WELLINGTON ST. W. TORONTO, TEL. PL 5717

Vyrų ir moterų rūbų siuvykla
BARCLAY CLOTHES
Lietuvis siuvėjas B. KUPČINSKAS diplomuotas 1949 m. Siuvimo ir kirpimo Akademijos Londone — Anglijoje.
840 DUNDAS ST. W. TORONTO. TEL.: PL — 1795

Nauja skalbykla Jums
TRINITY HAND LAUNDRY
Rūbų valymas ir prosinimas
VELTUI skalbinius pataisome ir adome
926 DUNDAS ST. W. (prieš lietuvių bažnyčią) TORONTO

TORONTO Western Jewellers co.
928 DUNDAS W — PL 4047
priešais lietuvių bažnyčią.
Pilnas pasirinkimas geriausių LAIKRODŽIŲ, BRANGENYBIŲ, SIDABRO ir PARCELANO indų.
Taisome visų rūšių laikrodžius ir smulkius aparatus su 1 metų garantija. Kviečiame atsilankyti!

TEL. WA—6812 587 QUEEN ST. W. TORONTO
QUEEN WEST FURNITURE CO
Didelis pasirinkimas naujų ir vartotų baldų:
- lovų komplektai,
- siuvamos mašinos,
- krosnys ir tt.

Kalbame slavų kalbomis.

Lietuviška Baldų Krautuvė
"ATLANTIC CITY UPHOLSTERING CO"
Sav. J. Kamichaitis
899 BLOOR St. W. TORONTO. Tel. LO—1438

Užeikite —
prie Jūsų bažnyčios
932 Dundas St. W. Toronto
J.Kudlowsky
- LAIKRODŽIAI
- BRANGENYBĖS
- PAPUOŠALAI

Taisomi visų rūšių laikrodžiai

Kas nori namus arba biznį pirkti
arba parduoti, kreipkitės į mus.
Rasite teisingą ir nuoširdų patarnavimą.
Kalbame lietuviškai — klauskite Peter
Robert P. Rice Real Estate
888 College St. Toronto. Tel. LA 1277

DĖMESIO! Norėdami pirkti ar parduoti namus, ūkius, viešbučius kreipkitės į
FRANK PSZON
REAL ESTATE & BUSINESS BROKER
762 Dundas St. W. (prie Bathurst g.) Toronto
Telefonai:
Įstaigos: AD 3588 Buto: LA 9458
Didžiausias pasirinkimas lietuvių apgyventam rajone.
Čia Jūs rasite mandagų ir sąžiningą patarnavimą

Lietuviška rūbų valykla **RE-NEW**
Prosiname ir taisome. Paimame ir pristatome į namus.
Sav. J. ŠINKŪNAS — 415 RONCESVALLES AVE. (prie Howard Pk.) Toronto. Tel.: LL—1451.

MARGIS DRUGS
Jonas V. Margis Phm. B.
19 St. John's Road (prieš 3131 Dundas St. W.)
Parduodama **Penicilin, Streptomicin** ir kiti moderniški vaistai. Paruošiami vaistai pagal receptus.
Kosmetika: Yardley"s, Richard Hudnut — Max Factor ect.
Telefonas MU-9543 — Pristatoma į namus visame Toronte — Telefonas MU-9543

A. RUŠĖNO LIETUVIŠKA AUTO REMONTO DIRBTUVĖ
Intersection Body & Fender Repair
"Dulux" ir "Duco" dažymas. Radiatorių sutvarkymas ir kt.
2692 DUNDAS ST. W. TORONTO, Ont. TEL: RO—1509

Susirgus kreiptis į **YARMEY CLINIC**
slavų Medicinos klinika, vadovaujama Dr. W. I. Yarmey
314 Bathurst St. Toronto, Ont. Tel. EL 7146.

Visų rūšių laikrodžius, puošmenas ir brangenybes rasite 10 — 15% pigiau, negu kitur, pas
LAIKRODININKĄ
turintį 30 metų profesinę praktiką
Kalbu lenkiškai
M. MALINA — 1187 DUNDAS ST. W. TORONTO

Užsisakykite anglis
VASAROS PAPIGINTA KAINA
PARLIAMENT FUEL CO.
Savininkas lietuvis Augustinas Undraitis (A. Underhill)
Telefonas RA 4414 304 Sackville St. Toronto

Siūlome mūsų pačių darbo **bliuzes—sijonus**
Priimame moteriškų rūbų užsakymus
Darbas garantuotas ir pigus.
Moteriškos kojinės ir apatiniai
Fortune Ladies Wear
789 Queen St. W. Toronto

Vašingtono Pentagonas

Taip vadinami krašto apsaugos ministerijos rūmai, pastatyti už 50 milijonų dolerių, kuriuose dirba 40.000 tarnautojų. Jie teturi 5 aukštus, bet yra talpesni už Empire State Building. O dabar jie jau perankštūs.

Kiekvienas interesantas, eidamas į jam nurodytą kambarį gauna tikslų nurodymą aukšto, koridoriaus ir kambario ir jei per 10 minučių nepasiekia tikslo, skelbiamas jo medžioklės aliarmas. Kad lengviau būtų susigaudyti atskiri koridoriai bei jų durys yra kita spalva nudažytos, o toje dalyje dirbą tarnautojai dėvi tos pat spalvos švarkus. Pav., tarnautojas su žaliu švarku turi teisės nekliudomas vaikščioti tik po žaliuosius koridorius. Stropiausiai saugojamoji dalis yra auksinės spalvos, o jos tarnautojai su tokiais pačiais švarkais. Rūmuose esančių nedegamųjų spintų užraktai yra su numerių kombinacijom, kurios kas kelios savaitės keičiamos.

Prasidėjus Korėjos karui pirmasis įsakymas rūmuose buvo: pakeisti užraktų skaitlinių kombinacijas.

Verta skaityti sovietų spaudą

Maskvos "Izvestijos" nesenai pranešė, kad JAV, Šiaurės Amerikos apsaugos dingste prisidengę, išskirstę savo kariuomenę Kanadoje, Grenlandijoje ir Islandijoje.

O mes kanadiečiai to būtumėm nė nežinoję. Tai ar neverta skaityti sovietų spaudą?

Kristaus karsto bazilika

Vietoje begriūvančios Kristaus karsto bazilikos norima pastatyti naują ir labai impozantišką visų pasaulio krikščionių bendromis pastangomis. Jau paruoštas jos projektas ir nesenai apaštališkasis delegatas G. Testa jį įteikė Jordanijos karaliui Abdulai.

Transeuropos autostrada

Grupė Europos valstybių Ženevoje sudarė planą pastatyti autostradą nuo Glasgow į Airiją ir nuo Lisabonos iki Helsinkio. Tai kainosią $5.000.000.000. Paruoštą sutartį jau pasirašė D. Britanija, Prancūzija ir Luxemburgas, laukiama, kad tuoj pasirašys Belgija ir Holandija. Žinoma, nieko nelaukiama iš Sovietų, Rytų Vokietijos, Lenkijos, ir kitų satelitų. Bet Čekoslovakija ir Jugoslavija Ženevoje buvo atstovaujamos.

Korespondencija

Mūsų miestely vakar išplėšė banką. Mano pinigų ten nebuvo, tad nuostolių neturėjau. Išviso aš esu šiuo atžvilgiu laimingas — niekad pinigų neturiu.

D. HOLOTĄ REAL ESTATE
Pirkimo — pardavimo tarpininkas.
496 Queen St. W.
(prie Denison Ave.)
Tel. WA—5232 Toronto

Stanley Shoe Store
Aukščiausios rūšies moterų, vaikų ir vyrų batai, normalaus dydžio ir platūs (EE—EEE).
1438 Dundas St. W. Toronto
(prie Gladstone)

"EUROPA" FOTO STUDIO
615 Queen St. W. Toronto
Telef. WA 6848
Mūsų specialybė: vestuvinės, šeimų nuotraukos ir spalvoti portretai.
Darbas pirmos rūšies.

DANTISTAS
J. A. GORCHYNSKI
B. A., D. D. S.
312 Bathurst St.
Bathurst Medical Building
Telef.: AD—6373 Toronto

LIETUVIŠKA AVALINĖS TAISYMO DIRBTUVĖ — PARDUOTUVĖ
Naujausios mados.
Prieinamos kainos.
Sav. Ignas Astrauskas
1414 Dundas St. West. Toronto
Tel. KE 3881

Dr. F. W. TICKETT
GYDYTOJAS ir CHIRURGAS
Priėmimo valandos 2—3 ir 7—9 po pietų
11 Gore Vale Ave. Toronto
Telef.: WA 3754

Dantistas
Dr. Chas. OKUN
838 Dundas St. W. Toronto
(kampas Euclid Ave).
Priima vakarais pagal susitarimą. Tel. WA 9822.

Pirmos eilės lenkiška rankinė Telefonas AD 0360
SKALBYKLA — WOODBINE HAND LAUNDRY
RŪBŲ VALYMAS
Mes paimame iš namų ir pristatome.
Darbas garantuotas. Kainos neaukštos.
205 Euclid Ave. (prie Dundas St.), Toronto, Ont.

PRITYRĘS KVALIFIKUOTAS LIETUVIS LAIKRODININKAS
STINSON'S JEWELLERY
2186 DUNDAS ST. W. TORONTO
Taiso ir parduoda laikrodžius, žiedus ir visokias brangenybes. — — Garantuotas darbas, prieinamos kainos.
Krautuvė atidaryta kasdien iki 8 valandos vakaro.

Dėmesio! LAIKRODININKAS Kazimieras Tutlis
Taiso vietinių ir vokiškų firmų laikrodžius. Dirbtuvė turi dalių vokiškiems laikrodžiams. Laikrodžiai taisomi greitai, gerai ir pigiai. Prašome kreiptis ir įsitikinti.
Atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro.
EUROPEAN WATCHEMAKER
762 Queen St. W. Toronto, Ont.

Lietuvis fotografas A. GARBENIS
LAFAYTTE STUDIO 2182 Dundas St. W. Toronto
Naujai atvykusiems lietuviams laikina nuolaida — vestuvių nuotraukos **$12 už tuziną**
Prieš ateidami, skambinkite: KE—5364

"TŽ" RĖMĖJAI

KLKKD Toronto skyrius	$570.00
Lietuvių Kat. Centras Kanadoje	$100.00
Winnipego spaudos Bičiuliai	$100.00
Kanados Liet. Kat. Moterų Draugija	$ 50.00
Jablonskis, Torontos	$ 2.00
J. Yla, Chicago, Ill.	$ 1.70
L. L., Cicero, Ill. JAV	$ 1.10
J. Gaižutis, Toronto	$ 1.00
A Žemaitaitis, Toronto	$ 1.00
F. Kalainis, Ont.	$ 0.60

Garbės prenumeratoriai:

Šeškus L., Toronto	$ 10.00
Narušis, Leamington, Ont., 1951 m.	$ 10.00

Mūsų mieliems rėmėjams nuoširdžiai dėkojame.
"TŽ" Administracija.

Kodėl jis negali išvaduoti nuo sovietų

Vienas Londono korespondentas, nesenai grįžęs iš Rytų Vokietijos, pasakoja ten kursuojantį anekdotą.

Tula kaimietė senutė atvykusi į didmiestį mato visas sienas, skelbimų lentas ir tvoras nuklijuotas Staliną vaizduojančiais plakatais. Stebisi senutė ir negali suprasti, kas čia toks būtų. Pagaliau ji teiraujasi policininko.

— Na, neišmanėlė. Juk tai didysis Stalinas. Jis išvadavo mus iš nacių, jis yra labai geras ir gali viską mums padaryti.

— Sakai, viską, vaikeli. Bet kodėl jis negali mus išvaduoti iš sovietų?

Aš juokiausi

6 metų berniukas verkdamas nulipo laiptais žemyn.

— Kas atsitiko? — paklausė motina.

— Tėvelis kabino ant sienos paveikslus ir uždrožė plaktuku sau per nykštį, — atsakė berniukas.

— Tai nieko rimto, — ramino motina. — Toks didelis berniukas kaip tu neturėtų dėl to verkti. Kodėl tu nesijuokei?

— Aš juokiausi, — atsakė kukčiodamas vaikas.

SHIFF'S
VALYMAS — PROSAVIMAS — PATAISYMAS —
Kalbame lietuviškai
909 Dundas St. West. Toronto
Telefonas ELgin 8649

BR. BUKOWSKA, R. O.
AKIŲ SPECIALISTĖ

Tikrinu akis ir pritaikau akinius suaugusiems ir vaikams.
Priemimo valandos: kasdien nuo 10 val. ryto iki 9 val. vak.
Sekmadienais pagal susitarimą
55 St. John's Rd., W. Toronto.
(kampas 94 Laws St.)
Tel. LYndhurst 0052

AKIŲ SPECIALISTAS
L. LUNSKY, R.O.

Pritaiko akinius visiems akių defektams. Ištiria akių nervus, kurie dažnai sukelia galvos skaudėjimą ir nervingumą.
Kalba slavų kalbomis.
470 College St. W. Toronto
Tel. RA 3924

Galima įsigyti knygų

Kiekvieną sekmadienį po pamaldų Toronto Lietuvių Parapijos svetainėje — "T. Žiburių" spaudos kioske galima įsigyti knygų:

1. V. Pėteraitis, Liet. — angliškas žodynas	$ 5.00
(liukususinis)	$ 8.00
2. V. Pėteraitis, Liet. — angliškas žodynas (išeninio formato ir su tarimu)	$ 2.50
3. T. J. Vizgirda. Vilnius The Capital of Lithuania	$ 2.50
4. 1950 Metraštis	$ 1.15
5. Dr. A. Macenia, Didysis Inkvizitorius, II laida	$ 2.20
6. A. Vytenis, Red Star	$ .075
7. P. Kozulis, Dulkės ežere	$ 0.75
8. B. Rukša, Žemės rankose	$ 1.10
9. L. Dovydėnas, Žmonės ant vieškelio	$ 1.20
10. A. Koestler, Vidudienio sutemos	$ 1.20
11. G. A. Buerger, Barono Muenchauseno nuotykiai	$ 1.50
12. V. Krėvė, Raganius	$ 1.80
13. Pelėkis, Genocide	$ 2.00
14. A. Ramnit, Jonynas (Monografija)	$ 2.50
(su autoriaus parašu)	$10.00
15. Gervydas, Už spygliuotų vielų	$ 2.25
16. B. Babrauskas, Lietuvos keliu, I, II dalis po	$ 0.80
17. O. Grigaitytė, Paslaptis	$1.10
18. P. Andriušis, Vabalų vestuvės	$ 1.10

ir daug kitų knygų.

Prisiuntus pinigus, knygos siunčiamos ir paštu. Naujai gautos knygos visada skelbiamos spaudoje.
"TŽ" Spaudos Platinimo Skyrius.

Reikia matyti

Iš Lenkijos kolchozų dažnai organizuojamos ekskursijos į Sovietų Rusiją pasižiūrėti, kaip gyvena laimingieji rojaus gyventojai. Iš vienos apylinkės su tokia ekskursija buvo išsiųstas Jonas ir Petras. Po mėnesio Jonas grįžo. Susirinko pas jį kaimynai ir teiraujasi, ką matė.

— Matei, kaip puikiai gyvena Rusijoje žmonės?

— Mačiau, — sako Jonas.

— Matei kolchozininkus turtuolius?

— Mačiau.

— Matei kiekvienoje kolchozininko grįčioje radio ?

— Mačiau.

— O kur Petras liko?

— Jį uždarė.

— Uždarė? Dėl Dievo. Už ką gi?

— Už tai, kad jis nematė.

Laidotuvių Direktoriai
HARRY R. RANKS CO.
455 Queen St. W.
Tel.: WA—5370 Toronto
Vedėjas Bill Zaleschook

PAIEŠKOJIMAI

Teresės Pranskaitytės, ligi 1949 m. gruodžio mėn. gyv.: M. R. H. Scown, Terrase Bay, Ont. Canada, ieško: O. Danisevičiūtė, 86-19 85th Street, Woodhaven 21, N.Y. USA.

Kunkys Vilius, spėjama, gyvenąs Toronte, ieškomas Jono Preikšo. Kreiptis The Canadian Red Cross Society, 95 Wellesley St. E. Toronto.

LIETUVIŠKA MOTERŲ PLAUKŲ KIRPYKLA
JANET'S BEAUTY SALON
Skambinkite: GE—6620
346 Broadview Ave. Toronto
Sav. J. Viliūnienė
Atidaryta kasdien 9—9 val.

HOLLYWOOD CLOTHING
Naujos mados viriški rudeniniai paltai
$ 18.50 — $ 43.50
Šešios spalvos jūsų pasirinkimui
500 dėvėtų ir naujų kostiumų
specialus išpardavimas
nuo $ 8 ligi $ 40
270 Queen St. W.
(prie Beverly) Toronto

GOLDENBERG'O moterų kirpykla

1138 DUNDAS ST. W. TEL. ME 8117
Atidaryta ir vakarais.
PLAUKŲ DAŽYMAS IR ŠVIESINIMAS
ILGALAIKĖS ŠUKUOSENOS
Žili plaukai atnaujinami be dažų į natūralią spalvą.
PATARIMAI VELTUI.

LIETUVIS LAIKRODININKAS
FRANK BOCHULIS
Taiso ir parduoda naujausius ivairiu rušiu laikrodžius. Galima isigyti žiedu, Toronto suveniru; parduodamos ivairios auksines ir sidabrines prekes. Už darbą garantuoja.
Kainos prieinamos.
Atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro.
272½ QUEEN ST. W. TORONTO.

LIETUVIŠKAI KALBĄS KAILININKAS
Parduodami gatavi ir siuvami pagal Jūsų užsakymą kailiai. Kailinių taisymas ir persiuvimas
Duodama lengvam išsimokėjimui.
BERGMAN FUR CO TORONTO
197 Spadina Ave. Prieš ateidami skambinkite: EL—6509

Duona, pyragaičiai, tortai
pristatomi į namus, skambinkite: LL—7445
BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave. Toronto

"Reiškite jausmus gėlėmis — skambinkite AD 1618
THE VICTORY FLORIST
Vestuvių puokštės, vainikai, dekoratyvinės gėlės bei vazonai
Sav. A. MERKER — — 576 QUEEN ST. W. TORONTO

TORONTO, Ont.

Popiežiaus Pijaus XII diena

Pirmąjį spalių sekmadienį pasaulio lietuviai apvaikščios vadinamąją popiežiaus dieną. Popiežiaus dienoje lietvių bažnyčiose bus atlaikytos iškilmingos pamaldos, priimta Jo Šventenybės intencija šv. Koumnija. Surinktų maldų albumas bus įteiktas Pijui XII per šventei suruošti sudarytą specialų komitetą Romoje. Popiežiaus diena lietuviai katalikai nori paminėti savo dėkingumą ir prisirišimą vyriausiajam katalikų Bažnyčios Vadui.

Torontiečiai sportininkai į Hamiltoną

Rugsėjo 30 d. lietuviai sportininkai daro išvyką į Hamiltoną. Ten įvyks šachmatų, stalo teniso ir krepšinio varžybos su vietos lietuvių vienetais. Vykstama autobusu, kuriame yra laisvų vietų ir pašaliniams žiūrovams. Autobusas išvyks 8 val. rytą nuo lietuvių bažnyčios, o iš ten išvyks 11 val. naktį. Suinteresuotieji prašomi užsiregistruoti pas Jer. Gaižutį 135 Gorevale Ave, tel. PL. 3951 vakarais Vietų skaičius ribotas.

"Vincas Kudirka" Toronte

Rugsėjo 22 d. Hamiltono Lietuvių Dramos Mėgėjų Būrelis, Toronto ukrainiečių salėje, pastatė keturių veiksmų dramą atkurtą pagal K. Inčiūrą "Dr. Vincas Kudirka". Veikalą režisavo Elena Dauguvietytė - Kudabienė.

Kalbant apie artistų pajėgumą, sceną, grimą bei jų kostiumus, tenka vien pasidžiaugti hamiltoniečių lietuvių dramos mylėtojų kruopštumu bei darbštumu. Vakaras pavyko visai gerai.

Pasibaigus paskutiniam veiksmui ir žiūrovams besiskirstant, veiduose buvo matyti rimtis ir susitelkimas. Gaila tik, kad neperdaugiausiai dalyvių buvo susirinkę į vaidinimą. Gal būt nepatogus penktadienio vakaras, gal mažai reklamuota. Būtų gražu, kad lietuviai labiau vertintų lietuvių artistų pasišventimą.

Ateitininkų susirinkimas

Sekmadienį įvykusiame Toronto ateitininkų kuopos susirinkime kun. Dr. J. Gutauskas skaitė labai aktualią paskaitą "Karas ir krikščioniškoji moralė". Paskaita sukėlė labai gyvas diskusijas. Po diskusijų valdyba padarė savo veiklos apžvalgą ir buvo svarstomi einamieji reikalai. Susirinkimas užsitęsė virš 3 valandų.

Dainiečių koncertui artėjant

Ne tik Toronto mieste, bet, tur būt, visoje Kanadoje ir, nesuklysiu pasakęs, visoje Amerikoje, lietuvių tarpe "Dainos" grupės tikslai yra gerai žinomi. Po karo ypatingai Vokietijoje, atsirado nemažas skaičius ligonių, našlaičių ir senelių, kuriems pagalba yra būtinai reikalinga. Čia dainietės ir sunaudoja visus suaukotus ir per parengimus uždirbtus pinigus. Todėl jų iždas beveik visuomet tuščias. Kad galuti pajamų sušelpti nelaiminguosius, "Dainos" grupė nutarė surengti didelį koncertą, pasikviečiant iš Čikagos ponios Anelės Steponavičienės vadovaujamą mergaičių chorą. Jeigu kas manytų, kad tai yra paprastas chorelis ir statytų klausimą eiti ar ne to chorelio pasiklausyti, tai labai klystų.

Šio choro branduolį sudaro lietuvaitės, kurios tudijuoja dainavimą pas p. Steponavičienę. Choras gyvuoja jau 10 metų ir turi nepaprastai didelį repertuarą. Be lietuviškų liaudies dainų, choras yra pajėgus išpildyti pačių žymiųjų kompozitorių kūrinius.

Amerikos spaudoje šis choras yra susilaukęs labai gražaus įvertinimo. Aš pats esu skaitęs vienąme Čikagos muzikos žurnale, kad tokio gražaus pijanissimo kaip Anelės Steponavičienės vedamo choro labai retai tenka išgirsti.

Jeigu svetimtaučiai taip gražiai atsiliepia apie lietuvaičių chorą, tai mums lietuviams tik pasidžiaugti tenka jų nuopelnais! Būtų galima dar daug ką pasakyti, bet geriausia įsitikinsit, gavę progos išgirsti chorą dainuojant spalio 28 d., 7.30 val. vakare Eatono Auditorijoje. Čia choras išpildys 34 dalykus.

Bilietai jau yra platinami, tad nepraleiskite progos.

J. Yokubynas.

Mergaičių sekcijos susirinkimas

Ketvirtadienį, rugsėjo 21 d. 8 val. vakare parapijos salėje įvyko KLKM Dr-jos Mergaičių sekcijos susirinkimas. Labai įdomią paskaitą iš mediciniškos srities skaitė p. Dr. Užupienė. Pageidautina dažniau surengti panašių paskaitų.

Tame pačiame susirinkime sekcijos valdyba, padariusi ataskaitinį pranešimą, baigė savo veiklą. Į naują valdybą išrinkta: A. Venckutė pirm., St. Vaitiekaitytė vicepirm., Ar. Klevinaitė sekr. **Dalyvė.**

Išnuomojami du švarūs kambariai. Vienas tinka virtuvei su elektrine plytele. Dundas — Bloor apylinkėje—13 Glenlake.

Parduodamas namas

6 kambarių. 6 Humbert Street (Queen — Ossington rajone). Kaina $7000, pradinis įmokėjimas $2.500.

KINO "CENTRE" 772 Dundas St. W. Toronto

Kasdien nuo 6 val. vak. Jaukiai apšildyta—grynas oras

Ketvirtadienį — Šeštadienį (IX. 28 — 30)

1. **"Paskutiniai žvalgai"** su Garry Grant,
2. **"Lauko seklys"** — jaunimui

Pirmadienį — Trečiadienį (X. 2 — 4)

1. **"Mėlynasis eżeras"** — **spalv.** su John Simmons
2. **"Nelaimė"** su Richard Denning, Judy Marshall

LINKSMI IR ĮDOMŪS PRIEDAI KIEKVIENOJ PROGRAMOJ

KRIMINALINE AR CIVILINE BYLA?

MES SUTEIKIAME JUMS

TEISINĘ–KALBINĘ PAGALBĄ

Tvarkome imigracijos, pilietybės, palikimų bylas; sudarome darbo, buto garantijas, dokumentus, patvirtintus vertimus; tarpininkaujame nuosavybę perkant, parduodant; atstovaujame įmonėse, įstaigose; teikiame visokeriopą informaciją; giname Kanados ir kitų kraštų lietuvių interesus. Jums patarnavimus atlieka teisininkai ir kalbininkai, studijavę Amerikos bei Europos universitetuose.

JONAS J. JUŠKAITIS

907 Dundas St. W., Toronto, Ont., Canada. Tel. PL 4133

Spalio 7 d., šeštadienį, visi į

DAINU KONCERTA

Programoje dalyvauja:

Lietuvos operos solistė Iz. Blauzdžiūnaitė - Motiekaitienė ir solistas Stasys Baranauskas

Akompanuoja A. Kučiūnas

Koncertas įvyks 479 Jarvis salėje. **Pradžia 7 val. vak.**

Bilietus galima įsigyti sekmadienį po pamaldų parapijos salėje ir lietuvių krautuvėse.

KLKM D-jos Toronto skyrius.

Mažosios Lietuvos Bičiulių steigiamasis susirinkimas

Sekmadienį po pamaldų parapijos svetainėje įvyko steigiamasis Mažosios Lietuvos Bičiulių susirinkimas. Jį atidarė p. Tamašauskas. Be didesnių pakeitimų priimti laikinieji veiklos nuostatai. Įsirašė virš 30 narių. Pusiau slaptu balsavimu išrinkta 5 asmenų valdyba: Preikšaitis, Matulaitis, Tamašauskas, Lelis ir Skirgaila. Revizijos komisijon: Šernienė, Kuolas ir Masionis.

Pabaigoje susirinkimo buvo padaryta rinkliava, davusi berods, neblogų vaisių.

Mažosios Lietuvos reikalai aktualūs ir sutelkimas jėgų jais rūpintis yra sveikintinas reiškinys, tačiau vargu ar iš to galo pradedama, kai jau pirmajame susirinkime metamasi į politinių nesutarimų painiavas ir priimamos politinės rezoliucijos, kurios daugeliui ir viso sambūrio vertę labai susiaurins.

Torontą aptemdė Alberta

Praeito sekmadienio popietę torontiečiai butuose užsidegė šviesas, nes dangų užtemdė keisti šafraninės spalvos pilkais pakraščiais debesys. Tai buvo ne lietaus, bet dūmų debesys, susidarę už 2.000 mylių Albertoje nuo 30 vietų degančių miškų — 340 mylių į šiaurės vakarus nuo Edmontono. Jis turi apie 150 mylių ilgio ir 10.000 pėdų pločio ir temdė visą kraštą, kur praslinko. Jis eina 40-50 mylių per valandą greičiu ir iki Toronto atslinko per 40 val.

NAUJA LIETUVIŠKA VALGYKLA — RESTAURANT EUROPA

756 Queen St. W. Toronto

Kviečiame visus lietuvius atsilankyti į mūsų jaukias patalpas

Išnuomojamas kambarys su virtuve. 6 Hector Ave. Tel. LL—0568.

GEN. ANDERS TORONTE

Rusijoje iš karo belaisvių ir kalinių sudaryto, bet vėliau iš ten išvesto ir kovojusio greta vakariečių, lenkų II korpuso buv. vadas gen. Wl. Anders, prieš vykdamas į JAV, aplankė Kanados lenkų kolonijas: Montrealį, Otavą, kur padarė vizitų valdžios žmonėms, Torontą, Hamiltoną, St. Catharines ir kt.

Rugsėjo 20 d. Toronte jis buvo iškilmingai priimtas specialaus tarporganizacinio komiteto. Rugsėjo 20 d. jam buvo suruoštas susitikimas su kanadiečių ir lenkų spaudos atstovais, paskum jis aplankė visų 3 Toronto lenkų parapijų mokyklas, dalyvavo jam pagerbti suruoštuose pietuose, o vakare iškilmingame akte, kurio centre buvo įteikimas ordino Kanadoje gimusiam lenkui lakūnui, karo metu kartu su Lenkijos lakūnais skraidžiusiam vienoje eskadrilėje. Kadangi žmonių buvo labai daug, dalyviai buvo perskirti į dvi sales, kurių kiekvienoje generolas neilgai tegalėjo pasilikti.

Lenkiškajai Toronto visuomenei gen. Anders atsilankymas buvo didelis įvykis, bet viltys, kad bus išgirsta didelių dalykų, žinoma, nepasitvirtino, nors jis čia ir nepramogai važinėja. Savo neilgoje kalboje, pasidžiaugęs gražia lenkiška veikla Kanadoje, generolas išdėstė Londoniškės vyriausybės jau skelbtas tėzes: artėja rimtas momentas, lenkai turi budėti, tausoti savo jėgas tėvynės vadavimo reikalams, nesiblaškyti, neišsibarstyti ir klausyti vyriausybės balso. Apie vyriausybės sudarymo rūpesčius Londone nieko nepasakė. Jo pareiškimą, kad bus kovojama ir už rytų sienas su Lvivu ir Vilniumi, salė palydėjo gausiais plojimais.

Po apsilankymo Toronte gen. Sosnkowskio lenkų visuomenėje buvo nusiskundimų, kad laikas buvo suėstas priėmimo iškilmių, o nieko gera neišgirsta. Atrodo, kad tokį patį įspūdį jie susidarė ir šio didelio kovotojo lankymosi metu. Jis buvo tik parodytas. Tiesa, buvo berods net du posėdžiai su organizacijų atstovais, tačiau ir jie nebuvo pakankamai uždari, kad ten daug kas būtų aptarta. Buvusieji korpo kariai taip ir tebeklausia: "Pašauks ar ne?" Aišku tik, kad nepatarė kitur eiti.

Galima stebėtis, kad ir pareiškimo spaudai atgarsiai buvo labai menki. Ji vos trumpučiu straipsneliu teprisiminė "Gl. and Mail", o "The Telegram" vos tepaminėjo platesniame vakarinių iškilmių aprašyme, iš kurių išspausdino net dvi nuotraukas, plačiausia aprašydamas įteikimą ordino, kurio nuotrauką taip pat įdėjo.

"TŽ" ATSTOVYBĖ D. BRITANIJOJE

"Tėviškės Žiburiai" įsteigė savo atstovybę D. Britanijoje.

Norint užsiprenumeruoti, atsilyginti už gaunamą laikraštį, tariantis dėl platinimo ir visais kitais "TŽ" reikalais prašome kreiptis šiuo adresu:

Mr. Balys Brazdžionis, 24 Reginald St. Marshfields, Bradford, Yorksh., England.

PASIRŪPINKITE, KOL NEVĖLU!

LIETUVOS gyventojams nereikėjo rūpintis apsidraudimais, nes buvo visai kita socialinė globa kaip kad Kanadoje. Čia kiekvienas turi pasirūpinti savo likimu. Todėl retai rasime kanadietį, kuris nebūtų apsidraudęs. Bet retai rasime naujai atvykusius lietuvius, kurie būtų apsidraudę.

Apsidrausti galima įvairiopai:

I. Šio krašto judrus gyvenimas sudaro daugiau galimybių įvykti visokioms nelaimėms, kad ir sveikiausiems bei stipriausiems žmonėms. Todėl yra labai svarbu apsidrausti, kad būtų nelaimingu atsitikimu arba susirgimo atveju padengtos gydytojams bei ligoninėms išlaidos ir kad būtų išmokama pašalpos iki 50 dolerių per savaitę.

II. Gyvybės apsidraudimas yra kartu užtikrinimas, kad šeima neatsidurs nelaimėje: kad apsidraudęs, jeigu ištiktų mirtina nelaimė, nesudarys piniginių rūpesčių savo artimiesiems. (Paskutiniu laiku skaudūs atsitikimai lietuvių tarpe liudija priešingai).

Gyvybės apsidraudimas yra kartu ir geriausias taupymo būdas: įmokėti pinigai grąžinami atgal su procentais ir dividendais.

Apsidraudimui lėšų klausimas yra menkniekis, palyginus ką apsidraudusieji gauna nelaimei įvykus.

Apsidrausti reikia neatidėlioti, nes susirgus ar įvykus nelaimingam atsitikimui, pervėlu tą daryti.

Būnant didžiausios pasaulyje ir patikimiausios apdraudimo bendrovės (Mutual Benefit etc.), — ką galima pasitikrinti Apdraudimo Departamente, Parlament Building, Toronte, — atstovu, mano pareiga yra padėti, ypač savo tautiečiams, tinkamiausiu būdu apsidrausti bei saugoti apsidraudusiųjų interesus. Tad prašau kiekvienu laiku kreiptis pas mane arba susitarus aplankyti norinčius apsidrausti. Patartina aiškintis apsidraudimo klausimais tik pas atstovą, o ne pas tuos, kurie tuo reikalu neturi pilnos nuovokos.

Dr. Juozas Kaškelis

atstovas

MUTUL BENEFIT Health and Accident Ass.

The Commercial Life Assurance Co.

870 Dundas St. W. Toronto, Ont. T[illegible]060

Centrinis LOK priėmė KLB Krašto Statutą

Praeito penktadienio, rugsėjo 22 d., posėdy, nusitęsusiame iki sekančios dienos pusiau antros val. ryto, Laikinasis Kanados Lietuvių Bendruomenės Organizacinis Komitetas pagaliau priėmė Laikinąjį Kanados Lietuvių Bendruomenės Statutą. Jis įsigalioja nuo priėmimo dienos. "TŽ" redakcija jau gavo statuto tekstą ir jį išspausdins sekančiuose numeriuose.

Po ilgos pertraukos, tai buvo LOKui sunkus darbas. Mes sveikiname jį, nudirbusį vieną sunkiųjų uždavinių ir linkime neužtrukti ilgai su paruošimu bei paskelbimu rinkiminių taisyklių ir Kanados teritorijos paskirstymo į apygardas. Ką šiuo reikalu, ypač pastaruoju klausimu galvoja LOK, mes žinių dar neturime. Bet tikime, kad ir čia išeitis bus rasta. Kol visa tai nepaskelbta, bendruomenės organizavimo darbas periferijose vis dar negali būti baigtas.

Montrealiečiai! Montrealiečiai!

Visi į naujos parapijos susiartinimo vakarienę!

Naujosios parapijos bažnyčios salėje

spalio 1 d., sekmadienį, 4 val. po pietų

įvyks šauni vakarienė su puikia menine programa, gera muzika, skaniais užkandžiais ir gėrimais.

Meninėje dalyje: Piešinos vadov. choras, solistai ir šokėjos.

Užkandžius gamina geriausios Montrealio šeimininkės. Į vakarienę žada atsilankyti aukštų svečių: J. E. vyskupas, p. Cotė, miesto majoras, policijos vadas ir kiti. Laukiama ir daug lietuvių.

Salės adresas: Verdun, 337 Willibrord St.

Paskutinės pasaulio žinios

Kas kovoja Korėjoje

Greta JAV karių sausumoje jau kaunasi britai, filipinai ir netrukus prie britų bus prijungti australiečiai, jau esą Japonijoje.

Rusų karininkai Korėjoje

Visokie priekaištai, kad Korėjoje dalyvauja ir rusų kariškiai, iš Maskvos nuolat paneigiami ir iki šiol nebuvo gauta tam įrodymų. Dabar pranešama, kad praeitą ketvirtadienį užimtame Suwone 7-ji divizija rado vieno rusų majoro lavoną ir paėmė nelaisvėn kitą rusų karininką. Tai paskelbė divizijos pranešėjas. MacArthur štabas to dar nepatvirtino.

Svarstyti Formozos klausimą

Apskųstos Višinskio imperialistiniais tikslais Formozoje ir Kinijoje, JAV pasiūlė, kad Formozos klausimą JTO plačiai apsvastytų ir rastų sperndimą dėl jos likimo, nes JAV ten neturį jokių kęslų.

Sovietų raketinės bombos

Švedų laikraščiai praneša, kad šią vasarą sovietai darę bandymus Baltijos jūroje su raketinėmis bombomis, vokiečių V-1 ir V-2 tipo. Buvę šaudoma iš vienos vietovės Latvijoje, iš Kranco ir iš Dancigo apylinkių. Bombos sverią 7 tonas ir buvę nušautos 700 mylių.

Tito siūlo sustoti ties 38 paralėle

JAV kongresmanams, atsilankiusiems Jugoslavijoje, Tito pareiškė, kad jo nuomone JT kariuomenė turėtų sustoti prie 38 paralėlės, įrodydama, kad neturi agresinių keslų prieš Š. Korėją. Po to JTO turį baigti konfliktą, rasdama būdą abiejoms Korėjoms suvienyti.

Vėl nelaisvė

Britų zonos laikraštis "Telegraf" skelbia, kad dvi vokietės gavę laiškus iš vyrų, buvusių rusų nelaisvėje, kad jie kaip ir daugelis kitų vokiečių, buvę priversti kautis Korėjoje ir dabar esą amerikiečių nelaisvėje.

— BUKAREŠTAS. — Rumunija karinės taranybos laiką specialiuose daliniuose pailgino iki 3 metų.

— HONG KONGAS. — JAV prekybinio laivo įgula atsisakė iškrauti komunistų Činijai skirtą medvilnės krovinį.

Hamilton, Ont.

Tautos šventę paminėjo ateitininkai

Deja, šį kartą Hamiltone (trečioj iš eilės didumu kolonijoj) atsitiko, ko tautiečiai nesitikėjo. Bendruomenės valdyba Hamiltono lietuviams iškilmingo minėjimo nesurengė.

Jeigu tai būtų buvę iš anksto žinota, tai gal kitos čia esančios organizacijos būtų minėjimą surengusios.

Nors laiko jau nebuvo, bet paskutiniu metu ateitininkų kuopa savo visuotiname narių susirinkime, rugsėjo 3 d., Tautos šventę dar spėjo paminėti. Dienai pritaikytą paskaitą skaitė kuopos pirmininkas K. Matkevičius. Sekantį sekmadienį įvyko ateitininkų bendra šv. Komunija. Ta proga ir daugelis kitų už kenčiamčią tėvynę priėmė šv. Komuniją.

Parapijos klebonas gerb. kun. Dr. J. Tadarauskas pasakė Tautos šventės dienai pritaikytą gražų pamokslą. Po pamaldų buvo sugiedotas Tautos Himnas.

Linksmybės

Spalio 7 d. 7.30 val. vak., šeštadienį, įvyks jaunimui smagūs šokiai lietuviškoje salėje "Dainava" 469 Bay St. N. Būsią ir kuo troškulį numalšinti . . .

— Vysk. M. Valančiaus vardo pradžios mokykla pradėjo naujus moksl. metus. Mokyklos vedėjas J. Mikšys ragina visus lietuvius tėvus leisti savo vaikus į lietuvišką šeštadienio pradžios mokyklą. Be nuoširdaus mokyklos vedėjo, lietuvių vaikučių kilniam mokymo darbui dar aukojasi mokytojai Ant. Grajauskaitė ir V. Kezys.

— Rugsėjo 3 d. Hamiltono latviai katalikai turėjo pirmą kartą savo pamaldas lietuvių bažnyčioje. Pamaldose dalyvavo virš pusės šimto žmonių.

Kor.

— Spalio 1 d., sekmadienį, 3 val. pp. lenkų salėje 644 Barton St., Dr. Pr. Ancevičius skaitys paskaitą "Lietuvių emigracija politinių įvykių eigoje"

PIRKITE TABAKO ŪKĮ

Dabar yra geriausias laikas išsirinkti sau tinkamą ūkį. Visų tabakas yra jau nuimtas ir sukrautas daržinėse — gera proga apžiūrėti ir derlių ir žemę.

Kas domisi pelningu tabako auginimu, kreipkitės:

CHARLES POCIUS

REAL ESTATE & INSURANCE AGENCY

Tillsonburg, Ontario Telefonas 829J

Turiu įvairių pilnai įrengtų "tobacco farms" pardavimui, įvairiom kainom.

NAUJIENA TORONTO LIETUVIAMS

Jūsų patogumui nauja

LIETUVIŠKA KIRPYKLA

atidaryta nuo 9 val. ryto ligi 7 val. vak.

867 DUNDAS ST. W. (prie Manning Ave) TORONTO

Telef.: EL—6954 Sav. Br. Pakėnas

Vertimai – Pamokos – Konversacijos

Surašomi ir verčiami įvairaus turinio raštai į anglų kalbą. Duodamos anglų kalb. pamokas ir konversacijos pažengusiem

A. BAJORINAS

53 Oakwood Ave. Toronto, Ont.

Tel. MElrose 8951

Kreiptis vakarais nuo 5.30 iki 6.30 val., išskyrus sekmadienius ir šventadienius.